

Behoefte aan overdekt zwembadwater in de gemeente Haarlem

Corry Floor – Mulier Instituut

Thijs Spreen Brouwer - TREEM

Mark Bennenbroek - TREEM

Björn Schadenberg – Mulier Instituut

Behoefte aan overdekt zwemwater in de gemeente Haarlem

in opdracht van gemeente Haarlem

Corry Floor, Thijs Spreen Brouwer, Mark Bennenbroek, Björn Schadenberg

Mulier Instituut
sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek

*Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut*

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	7
1.1	Onderzoeksvragen	7
1.2	Leeswijzer	8
2.	Relevante ontwikkelingen en prognoses	9
2.1	Bevolkingsontwikkeling en -prognoses	9
2.2	Leerlingenprognoses t.b.v. schoolzwemmen	12
2.3	Ontwikkeling landelijke sportdeelname	13
2.4	Ontwikkeling landelijk sportaccommodatiegebruik	14
2.5	Conclusie	16
3.	Zwemwatercapaciteit	17
3.1	Zwembaden in Haarlem	17
3.2	Vergelijking met buurgemeenten	18
3.3	Vergelijking met andere gemeenten	19
3.4	Conclusie	20
4.	Programmering en bezoeken	21
4.1	Programmering	21
4.2	Bezoekaantallen	24
4.3	Herkomst bezoekers	25
4.4	Conclusie	28
5.	Visie stakeholders	29
5.1	Zwembadmanagers	29
5.2	Verenigingen	31
5.3	Zwemlesaanbieders	34
5.4	Conclusie	34
6.	Conclusie en aanbevelingen	37
6.1	Samenvatting per activiteit	37
6.2	Beantwoording onderzoeksvragen	39
6.3	Wensen voor de toekomst	42
6.4	Aanbevelingen	43
	Referenties	45
	Bijlage 1: notitie gemeente Haarlem zwemwaterbehoefte	47

1. Inleiding

De gemeente Haarlem wil begin 2018 een besluit nemen over een beleidskader zwemmen 2018-2028. De gemeente stelt vast dat in 2028 één van de onderstaande scenario's aan de orde is:

- A. Nieuwbouw zwembad(en);
- B. Renovatie zwembad(en);
- C. Multifunctioneel nieuwbouw zwembad met combi sportzalen (hal);
- D. Afstoten zwembad: van twee naar één groter zwembad.

Momenteel beschikt de gemeente over twee openbare overdekte zwembaden: het Boerhaavebad met een capaciteit van 705 m² zwemwater, en het noordelijk gelegen zwembad De Planeet, met een capaciteit van 712 m². Beide baden zijn in beheer van SRO Kennemerland BV. In een notitie van 1 juni 2017 (opgenomen in bijlage 1) geeft de gemeente aan inzicht te wensen in de vraag naar zwemwater in overdekte zwembaden, mede vanwege de te verwachten demografische ontwikkelingen en ontwikkelingen in de zwemsport. De gemeente vraagt zich daarbij concreet af hoeveel zwemwater passend mag worden geacht voor de gemeente, en welke configuraties (één bad, meerdere baden, welk type baden) opties zijn om verder te verkennen (Gemeente Haarlem, 2017). Samen met TREEM geeft het Mulier Instituut in deze rapportage antwoord op deze vraag.

1.1 Onderzoeksvragen

De hoofdvraag, die vanuit de gemeente is gesteld om het vraagstuk omtrent zwemwater in kaart te brengen, is:

Is op basis van demografische trends voor Haarlem (naar 2028) en de sporttechnische eisen van de sportbonden extra zwemwater nodig of kan worden volstaan met de huidige zwemwatercapaciteit in de twee binnenzwembaden om aan de behoefte van de Haarlemse burgers en verenigingen te voldoen?

Om deze vraag te beantwoorden, zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

1. Hoe ziet de programmering en bezetting van de Haarlemse baden eruit? Waar komen de bezoekers van Haarlemse zwembaden vandaan?
2. Wat is de huidige en toekomstige (2028) vraag naar overdekt zwemwater in zowel kwantitatieve als kwalitatieve zin en daarbij horende voorzieningen voor zweminstructie, schoolzwemmen, zwemsport en actieve zwemrecreatie (doelgroepen zwemmen, banenzwemmen, warmwateractiviteiten) in de gemeente Haarlem, rekening houdend met de sporttechnische eisen van de sportbonden en het antwoord op vraag 1?
3. Hoe sluit deze vraag aan bij het huidige aanbod en bij de huidige programmering, en welke knelpunten doen zich hierin voor?
4. Welke zwembadconfiguraties voorzien in de actuele en toekomstige behoefte aan overdekte zwemvoorzieningen in de gemeente Haarlem, kijkend naar configuraties in vergelijkbare steden, en hoe verhouden die zich tot het model dat is aangedragen in de notitie van 1 juni 2017?

Om deze vragen te kunnen beantwoorden, zijn verschillende typen informatie nodig. De zwembaden leverden informatie over de capaciteit van de openbare overdekte zwembaden, de programmering en de bezoekers. De gemeente leverde informatie over de demografie van de stad en prognoses voor de toekomst. Het Mulier Instituut beschikt over informatie over de ontwikkeling in de sportdeelname en zwemdeelname. Daarnaast heeft het Mulier Instituut zwembaden in de buurt en zwembaden in vergelijkende gemeenten benaderd over de capaciteit van zwembaden en zijn stakeholders,

zwembadmanagers, verenigingen en zwemlesaanbieders benaderd voor kwalitatieve informatie over de stand van zaken in Haarlem.

1.2 Leeswijzer

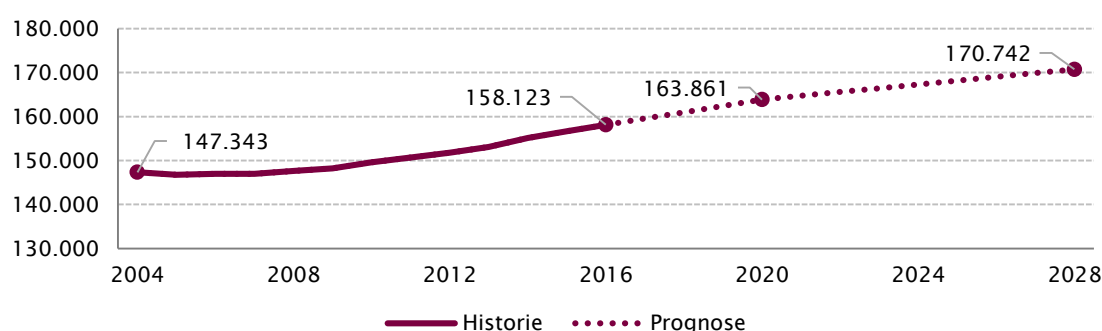
De rapportage is als volgt opgebouwd. Hoofdstuk 2 gaat in op de relevante ontwikkelingen in de bevolking van Haarlem en in de sport. Hoofdstuk 3 geeft de capaciteit van de zwembaden in Haarlem weer in vergelijking met de capaciteit in buurgemeenten en vergelijkbare gemeenten. De situatie in de zwembaden qua programmering, bezoekaantallen en de spreiding van de bezoekers wordt in hoofdstuk 4 besproken. Hoofdstuk 5 geeft de visie van de zwembadmanagers, verenigingen en zwemlesaanbieders weer. Tot slot volgen in hoofdstuk 6 de conclusies en aanbevelingen.

2. Relevante ontwikkelingen en prognoses

2.1 Bevolkingsontwikkeling en -prognoses

De gemeente Haarlem heeft een bevolkingsgroei doorgemaakt van 147.343 inwoners in 2004 naar 158.123 inwoners in 2016 (figuur 2.1). Dit houdt een groei van bijna 8 procent in. De verwachting is dat deze groei doorzet naar 2028, met 163.861 inwoners in 2020 en 170.742 inwoners in 2028. Dit betekent dat van 2016 tot 2028 de bevolking met 4 procent groeit.

Figuur 2.1 (Verwachte) bevolkingsontwikkeling gemeente Haarlem 2004-2028 (in absolute aantallen)

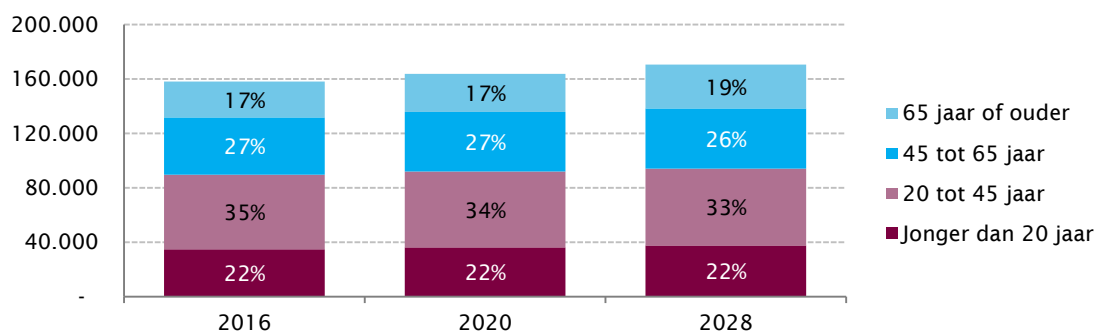

Bron: CBS 2016, gemeente Haarlem/afdeling DIA 2016

In 2017 heeft de gemeente een nieuwe woonvisie opgesteld met daarin het doel om tot 2025 7.500 woningen te bouwen (Gemeente Haarlem, 2017). Dit zullen met name eenpersoonswoningen of woningen voor kleine huishoudens zijn. De verwachting is dat door deze plannen de bevolkingsstijging nog iets groter zal zijn naar de toekomst toe. Deze mogelijke stijging is niet meegenomen in de berekeningen binnen dit onderzoek.

Met name de bevolking van 65 jaar en ouder groeit harder in Haarlem dan de overige leeftijdsgroepen (figuur 2.2). Het aandeel jongeren blijft gelijk, terwijl het aandeel 20- tot 65-jarigen wat afneemt. Absoluut gezien is in alle leeftijdsgroepen wel een stijging te zien ten opzichte van 2016.

Figuur 2.2 (Verwachte) bevolkingssamenstelling gemeente Haarlem, 2016, 2020 en 2028 (absolute aantallen/percentage van het geheel)

Bron: gemeente Haarlem/afdeling DIA 2016. Bewerking: Mulier Instituut 2016

Meer specifiek zijn in tabel 2.1 de absolute stijgingen van leeftijdsgroepen weergegeven per vijf leeftijdjaren. Met name de stijging in de jonge leeftijdsgroepen geeft de potentie voor leszwemmen en verenigingszwemmen weer. De groep 0-4 jaar stijgt naar 2020 met 300 kinderen; in 2028 komen er ten opzichte van 2020 105 kinderen bij. De groep 5-9-jarigen stijgt naar 2020 ook fors met in totaal 408 kinderen. In deze leeftijdsgroep is in 2028 ten opzichte van 2020 een daling te zien van vijf kinderen.

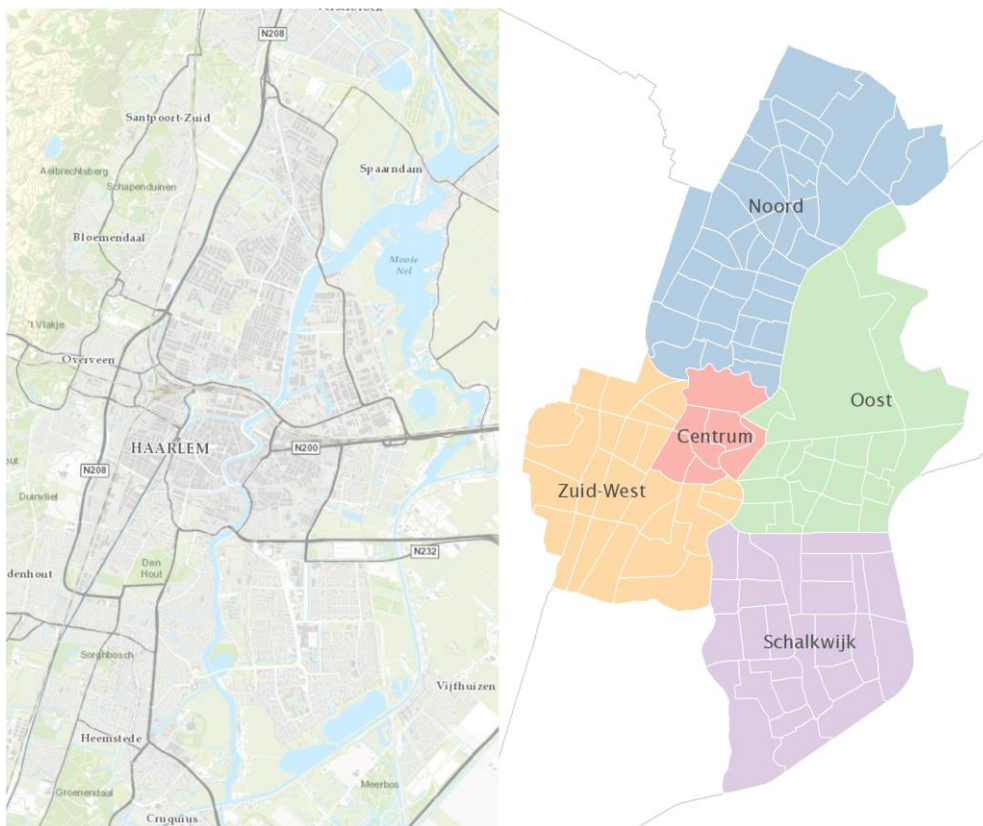
Tabel 2.1 Absolute stijging inwoneraantallen naar leeftijdsgroep (per 5 jaar)

	2016	2020	2028
0-4	9.513	9.713	9.818
5-9	9.091	9.499	9.494
10-14	8.340	8.829	9.242
15-19	7.745	8.273	9.101
20-24	8.716	8.617	8.959
25-29	11.500	11.545	11.325
30-34	11.600	12.171	12.122
35-39	11.520	11.860	12.292
40-44	11.583	11.457	11.708
45-49	11.965	11.891	11.346
50-54	11.208	11.535	10.972
55-59	10.113	10.715	11.470
60-64	8.808	9.607	10.482
65-69	9.070	8.261	9.311
70-74	5.862	7.729	7.771
75-79	4.657	5.043	6.527
80-84	3.471	3.624	4.813
85-89	2.145	2.227	2.521
90-94	956	963	1.104
95 en ouder	260	302	364
Totaal	158.123	163.861	170.742

Bron: gemeente Haarlem/afdeling DIA 2016. Bewerking: Mulier Instituut 2016

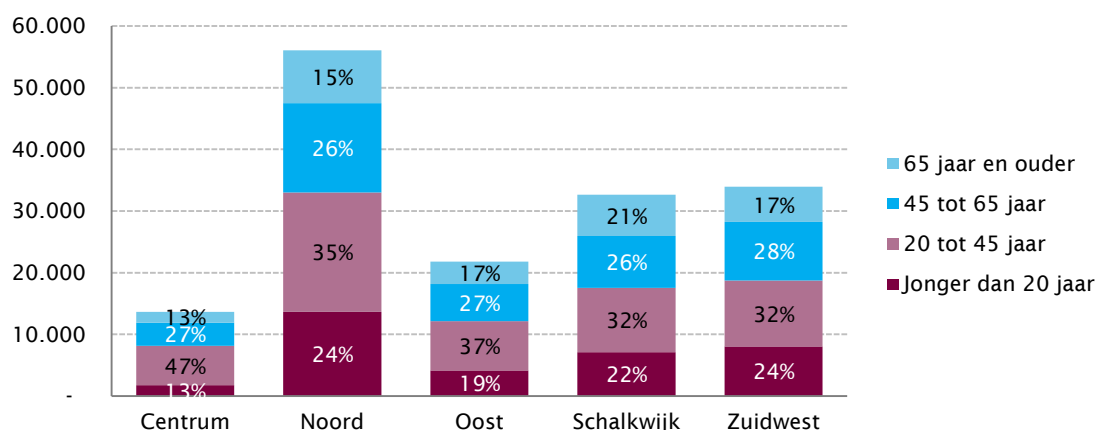
Stadsdelen

Haarlem bestaat uit vijf stadsdelen (kaart 2.1). Noord is met ruim 56.000 inwoners het stadsdeel met de meeste inwoners. Bijna een kwart van de inwoners van Noord en Zuid-West is jonger dan 20 jaar. De inwoners van Centrum bestaan voor een relatief groot deel uit 20- tot 45-jarigen. In Schalkwijk is meer dan één op de vijf inwoners 65 jaar of ouder (figuur 2.3).

Kaart 2.1 Stadsdelen gemeente Haarlem

Figuur 2.3 Bevolkingsomvang stadsdelen Haarlem, naar leeftijdsklassen, 2016

Bron: gemeente Haarlem/afdeling DIA 2016. Bewerking: Mulier Instituut 2016

Elk stadsdeel zal richting 2028 naar verwachting met een bevolkingsgroei te maken krijgen. De grootste (absolute en relatieve) groei zal waarschijnlijk in Schalkwijk plaatsvinden (tabel 2.1). In alle stadsdelen neemt het aantal inwoners van 65 jaar en ouder richting 2028 absoluut en relatief het meeste toe. Ten opzichte van de andere stadsdelen neemt het aantal inwoners jonger dan 20 jaar in Schalkwijk relatief veel toe.

Tabel 2.1 Ontwikkeling aantal inwoners per stadsdeel gemeente Haarlem 2016-2028

	2016	2020	2028
Centrum	13.657	14.297	14.532
<i>Groei t.o.v. 2016</i>		+5%	+6%
Noord	56.072	57.192	58.557
<i>Groei t.o.v. 2016</i>		+2%	+4%
Oost	21.823	22.297	23.356
<i>Groei t.o.v. 2016</i>		+2%	+7%
Schalkwijk	32.648	34.850	38.208
<i>Groei t.o.v. 2016</i>		+7%	+17%
Zuid-West	33.923	35.225	36.089
<i>Groei t.o.v. 2016</i>		+4%	+6%

Bron: gemeente Haarlem/afdeling DIA 2016. Bewerking: Mulier Instituut 2016

2.2 Leerlingenprognoses t.b.v. schoolzwemmen

De gemeente Haarlem kent al lange tijd schoolzwemmen. Vanaf 2012 is het programma aangepast. Het vernieuwde schoolzwemprogramma is erop gericht kinderen meer te laten bewegen, kennis te laten maken met bewegen in het water en in het water betere vaardigheden te ontwikkelen (SRO, 2016). De leerlingen krijgen niet allemaal hetzelfde programma. Het schoolzwemmen bestaat voor deelnemende scholen uit één keer per week 45 minuten zwemles voor de groepen 6, 7 of 8. Hierbij kunnen scholen kiezen uit twee modules van 14-16 lesweken met één groep of ze kunnen twee groepen ieder één module aanbieden. Bovenop deze twee modules is het mogelijk nog een derde module te kiezen van acht weken. Ook biedt de gemeente ieder jaar drie activiteiten in het zwembad aan die open staan voor alle basisscholen. In het schooljaar 2016-2017 namen 28 basisscholen en zes scholen voor speciaal (basis)onderwijs deel aan het schoolzwemmen. Dit aantal is sinds invoering van het nieuwe schoolzwemprogramma in 2012-2013 stijgende, toen namen zestien scholen deel. In totaal namen in 2016-2017 per module ongeveer 800 kinderen deel. De drie extra activiteiten trekken gemiddeld 26 scholen met in totaal 1350 deelnemende leerlingen.

Om iets te kunnen zeggen over de verwachte ontwikkeling van het schoolzwemmen, wordt naar de leerlingenprognoses van de basisscholen in Haarlem gekeken. Tabel 2.2 geeft de prognoses voor het totaal van Haarlem en per stadsdeel weer. De verwachting is dat het aantal leerlingen op de basisschool in 2020 en in 2028 groeit ten opzichte van het aantal leerlingen in 2016. Bij een gelijkblijvend aantal scholen dat deelneemt aan het schoolzwemmen, komen er meer leerlingen die van het schoolzwemmen gebruikmaken. Met name in de wijk Schalkwijk groeit het aandeel basisschoolleerlingen hard door de bevolkingsgroei in deze wijk.

Tabel 2.2 Leerlingenaantallen Haarlemse basisscholen, 2016, 2020 en 2028, uitgesplitst naar stadsdeel

	2016	2020	2028
Haarlem	13.097	14.000	14.173
<i>Groei t.o.v. 2016</i>		+7%	+8%
Centrum	1.237	1.307	1.274
<i>Groei t.o.v. 2016</i>		+6%	+3%
Noord	4.806	5.118	4.962
<i>Groei t.o.v. 2016</i>		+7%	+3%
Oost	1.031	1.026	1.096
<i>Groei t.o.v. 2016</i>		-1%	+6%
Schalkwijk	2.946	3.231	3.535
<i>Groei t.o.v. 2016</i>		+10%	+20%
Zuid-West	3.077	3.318	3.306
<i>Groei t.o.v. 2016</i>		+8%	+7%

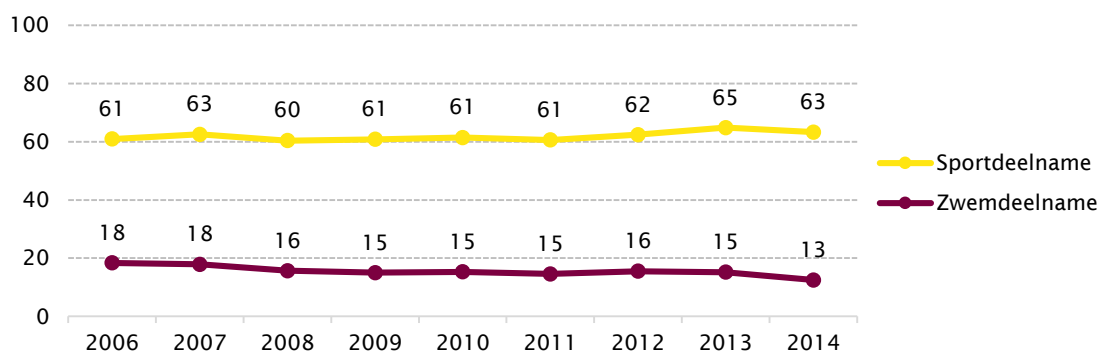
Bron: Pronexus, 2016. Bewerking: Mulier Instituut 2016

2.3 Ontwikkeling landelijke sportdeelname

Om goede voorspellingen over de behoefte aan zwemwater te kunnen doen, bezien we welke trendmatige ontwikkelingen in de sport(deelname) kunnen worden geïdentificeerd en hoe deze ontwikkelingen uitwerken op het gebruik van de zwembaden in de toekomst.

Het landelijke sportdeelnamecijfer is na een aantal jaren groei inmiddels stabiel (circa 63%), evenals de mate waarin de Nederlander lid is van een sportvereniging (circa 30%). De zwemdeelname is landelijk afgenomen. Lag de zwemdeelname in 2006 nog op 18 procent, in 2014 is deze gedaald naar 13 procent (figuur 2.4).

Figuur 2.4 Sport- en zwemdeelname landelijk in procenten (minimaal 12x per jaar sporten)

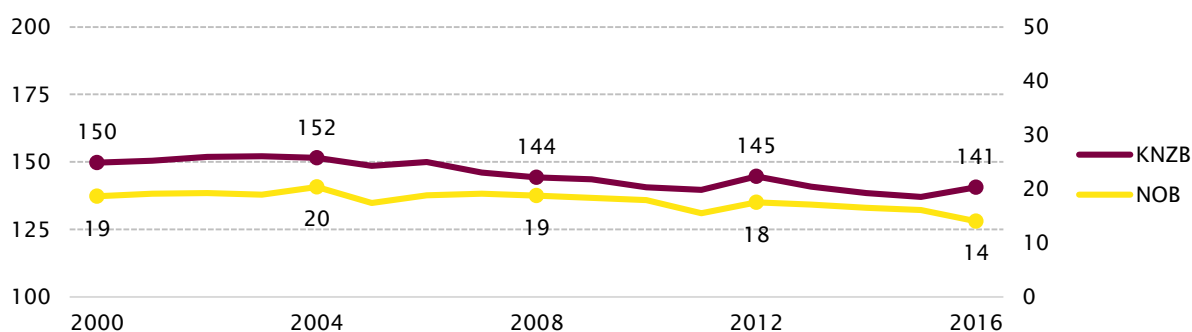
Bron: OBiN 2010-2011 en 2013-2014, bewerking: Mulier Instituut

De sportdeelname geeft een algemeen beeld van de sportbeoefening in Nederland. Om meer op de georganiseerde sport te focussen, worden nog enkele andere indicatoren bekeken. Het verenigingslidmaatschap ligt bijvoorbeeld voor Nederland als geheel op ongeveer 30 procent, Haarlem wijkt niet veel van dit gemiddelde af. Wanneer we specifiek kijken naar de ontwikkeling van zwemmen, geeft de ontwikkeling van het bondslidmaatschap een indicatie voor de zwemsport.

Het aantal zwemleden bij de Koninklijke Nederlandse Zwembond (KNZB) neemt landelijk langzaam maar zeker af (figuur 2.5). Tussen 2000 en 2016 zag de KNZB haar ledental dalen met bijna 10.000 leden naar ongeveer 141.000 leden. Opvallend is dat in de periode 2000-2011 (voornamelijk) senioren hun lidmaatschap hebben opgezegd, en in de periode 2012-2015 (voornamelijk) junioren. Het aantal seniorenleden in 2015 ligt boven het aantal in 2000 (+7%), terwijl het aantal junioren juist lager ligt (-18%).

In dezelfde figuur staan ook de ledenaantallen van de Nederlandse Onderwatersport Bond. Ook bij deze bond is een daling in het ledental te zien. Van bijna 19.000 leden in 2000 naar 14.000 leden in 2016. In de figuur zijn de ledentallen van de Reddingsbrigade niet opgenomen. Deze aantallen zijn sinds 2012 bijgehouden en laten een stabiel ledental zien van ongeveer 23.000 leden die bij de bond zijn aangesloten.

Figuur 2.5 Aantal lidmaatschappen bij de Koninklijke Nederlandse Zwembond (KNZB) en de Nederlandse Onderwatersport Bond (NOB), 2000-2016, aantallen x 1.000 (linkeras KNZB, rechteras NOB)

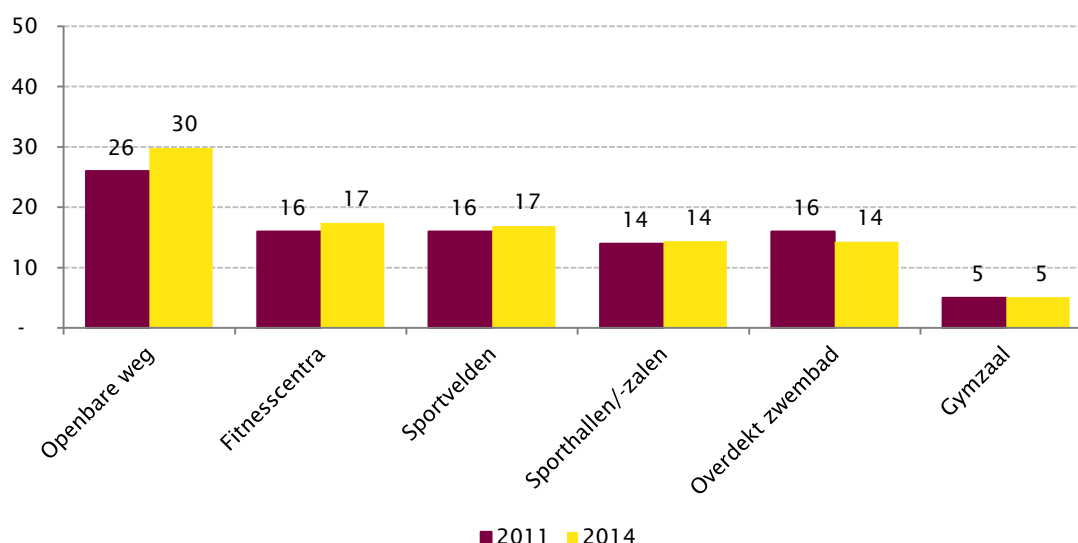

Bron: NOC*NSF 2000-2016, bewerking: Mulier Instituut

2.4 Ontwikkeling landelijk sportaccommodatiegebruik

Ook in het gebruik van accommodaties is voor zwembaden een daling van 2014 ten opzichte van 2011 te zien: van 16 naar 14 procent. Dit terwijl de andere genoemde accommodaties juist meer worden gebruikt of waarbij het gebruik gelijk blijft. Hierin zijn de zwembaden afwijkend van andere accommodaties. Met name het gebruik van de openbare weg stijgt hard. Dit is de voorziening die door alle Nederlanders (6-79 jaar) het meest genoemd wordt als type sportaccommodatie.

Figuur 2.6 Gebruik van typen accommodaties voor sportbeoefening¹, 2011 en 2014, bevolking Nederland 6-79 jaar (in procenten)

Bron: OBIN 2010-2011 en 2013-2014, bewerking: Mulier Instituut

Wanneer we op basis van landelijke gegevens kijken naar welke leeftijdsgroepen de voornaamste gebruikers zijn van zwembaden, zien we dat met name jonge kinderen gebruikmaken van het zwembad. Zij zijn vaker dan de andere leeftijdsgroepen lid van een zwemvereniging. Met deze landelijke cijfers over zwemwatergebruik uit 2014 is berekend hoeveel mensen in Haarlem gebruikmaken van de zwembaden voor banenzwemmen, doelgroepenzwemmen en zwemsport. Dit komt neer op het theoretische cijfer van 19.594 personen in Haarlem die minimaal eens per jaar voor deze activiteiten van een zwembad gebruikmaken. Ook voor 2028 is deze berekening gemaakt: dan maken 21.031 personen minimaal een keer per jaar gebruik van het zwembad. Gebruik van de zwembaden is als constante genomen. Wanneer het gebruik van de zwembaden 14 procent blijft, dan is door de bevolkingsgroei in Haarlem een stijging van het gebruik van de zwembaden te zien. Mocht het gebruik van de zwembaden dalen tot onder de 13 procent, dan zal in 2028 minder gebruik worden gemaakt van de zwembaden dan in 2016. Een belangrijke factor op lokaal niveau voor stijging en daling van de bezoekaantallen ligt ook in de aantrekkelijkheid van de zwembaden en het aanbod dat beschikbaar is.

¹ Het gebruik van zwemaccommodaties voor recreatieve activiteiten en zwemles is hier niet in meegenomen. Gebruik gymzaal is exclusief gebruik voor bewegingsonderwijs.

Tabel 2.3 Gebruik sportaccommodaties 2014 naar leeftijdsklasse, percentage van de Nederlandse bevolking en in aantallen inwoners 2016/2028

	Gebruik overdekt zwembad	Theoretisch gebruik 2016	Theoretisch gebruik 2028
6-79 jaar	14	19.594	21.031
6-11 jaar	30	3.183	3.388
12-17 jaar	13	1.255	1.431
18-24 jaar	16	1.890	2.016
25-34 jaar	18	4.158	4.220
35-49 jaar	13	4.559	4.595
50-64 jaar	11	3.314	3.622
65-79 jaar	10	1.959	2.361

Bron: OBiN 2013-2014; Gemeente Haarlem/afdeling DIA 2016. Bewerking: Mulier Instituut 2017

2.5 Conclusie

De bevolking van de gemeente Haarlem groeit tot 2028 met 4 procent. Deze bevolkingsgroei vindt plaats onder alle leeftijdsgroepen, maar de groep 65-plus groeit wel harder dan de andere leeftijdsgroepen. Qua stadsdelen zal de grootste groei plaatsvinden in Schalkwijk: hier groeit naast de groep 65-plus ook de groep jongeren onder de 20 jaar sterk.

De sportdeelname in Nederland is al enige jaren stabiel, maar de zwemdeelname kent een dalende lijn. Zowel in de zwemdeelname, als het bondslidmaatschap en het gebruik van zwembaden, is een daling te zien. Wanneer de daling in de zwemdeelname doorzet, zal ondanks de bevolkingsstijging in de gemeente Haarlem minder worden gezwommen dan nu het geval is. Bij een gelijk blijvende zwemdeelname zal van de zwembaden meer gebruik worden gemaakt.

Door de stijging van met name het aantal ouderen is het belangrijk te kijken naar het aanbod van de zwembaden en of dit aanbod aansluit bij de groter wordende groep in deze leeftijd. Het aanbod schoolzwemmen is een andere categorie die moet worden bekeken. De leerlingaantallen op de basisscholen in Haarlem stijgen. Bij een gelijkblijvende deelname aan het schoolzwemmen kan er vanuit worden gegaan dat meer kinderen aan het schoolzwemmen zullen deelnemen.

3. Zwemwatercapaciteit

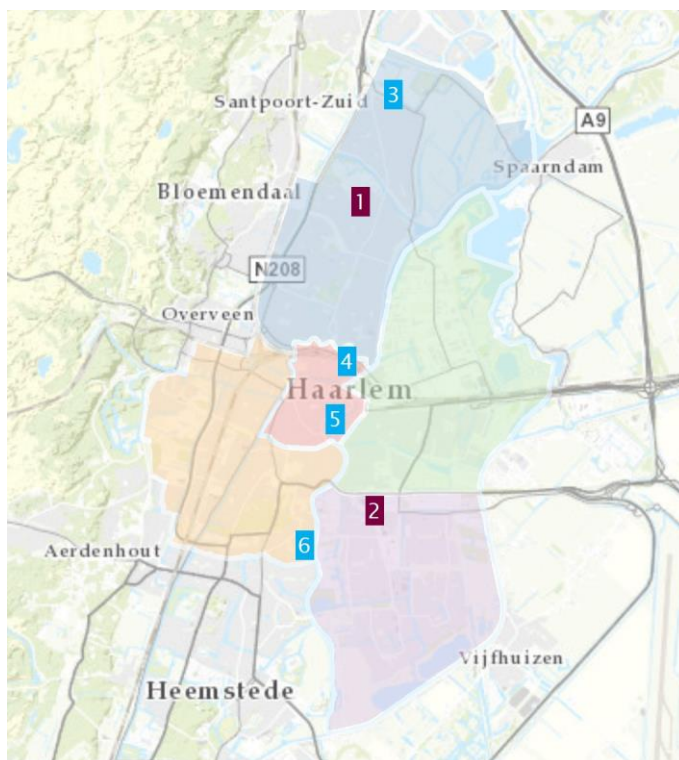
3.1 Zwembaden in Haarlem

Haarlem kent twee openbare overdekte zwembaden: De Planeet en het Boerhaavebad. Deze baden worden beheerd door SRO Kennemerland B.V. (SRO). De Planeet kent twee 25-meterbaden, één van vijf banen en één van zes banen. Het Boerhaavebad kent één 25-meterbad van zes banen en een recreatief zwembad van 250 m² met glijbaan, whirlpool, buitenbad en koudwaterbad. Naast deze twee overdekte zwembaden is in Haarlem ook het openbaar buitenzwembad de Houtvaart te vinden. Dit zwembad wordt niet in dit onderzoek meegenomen omdat het aanbod in buitenbaden seizoensgebonden is.

Naast de openbare zwembaden wordt in Haarlem ook in vier private zwembaden zwemles gegeven en wordt in een privaat zwembad in Overveen, dat dicht bij Haarlem ligt, zwemles gegeven. Dit private zwembad in Overveen is niet in het onderzoek meegenomen omdat de zwemschool heeft aangegeven niet aan het onderzoek mee te willen werken. De private zwembaden kennen oppervlaktes van 60m², 72 m², 110 m² en 36 m².

Kaart 3.1 geeft de ligging van de zwembaden in Haarlem weer. Hier valt op dat de zwembaden een goede geografische spreiding over de stad hebben. De Planeet bevindt zich in het noorden van de stad, het Boerhaavebad bevindt zich in het zuiden van de stad. De private zwembaden zijn verspreid over de stad. Wel opvallend dat in stadsdeel centrum twee zwemlocaties beschikbaar zijn.

Kaart 3.1 Zwembaden in Haarlem, 2017

- 1) De Planeet
- 2) Boerhaavebad
- 3) Zwemschool de Drijver, locatie Haarlem Noord
- 4) Kenamju Sport & Health
- 5) Zwemschool 't Spaarnehuys
- 6) Zwemschool de Drijver, locatie Haarlem Zuid

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut, 2017

In tabel 3.1 is de capaciteit van de twee openbare overdekte zwembaden en een optelling van de capaciteit van de private zwembaden weergegeven. Capaciteit wordt weergegeven in vierkante meters. In deze tabel staat ook aangegeven hoeveel capaciteit beschikbaar is voor recreatief zwemmen, instructiezwemmen en voor training (van verenigingen). De capaciteit beschikbaar voor recreatief zwemmen bestaat uit alle bassins in het zwembad (niet enkel het recreatiebad van 250m² in het Boerhaavebad); deze bassins kunnen allen voor deze activiteit worden ingezet. Voor de capaciteit van instructiezwemmen zijn twee verschillende opties weergegeven; in de eerste optie wordt bij het Boerhaavebad het recreatiebad meegenomen. Dit verhoogt de capaciteit die beschikbaar is voor instructie met 250 m². In de praktijk wordt negentien uur zwemles aangeboden in het recreatiebad van het Boerhaavebad. Door de maximale diepte van 1 meter 40 is het echter niet optimaal geschikt voor deze activiteit, daarom is ook een optie meegenomen waarin deze capaciteit niet is meegeteld. Daarnaast zijn ook de faciliteiten als glijbaanbad, whirlpool en het buitenbad bij het Boerhaavebad niet in de berekening van de capaciteit meegenomen.

Tabel 3.1 Haarlem capaciteit openbare en private zwembaden

	Boerhaavebad	De Planeet	Private zwembaden
Oppervlakte overdekt zwemwater (m ²)			
Recreatie (zonder kleuter/peuterbad)	625	712	278
Instructie	625	712	278
Instructie dieper dan 1.40m	375	712	110
Training	375	712	0

In het Boerhaavebad heeft het wedstrijdbad een maximale diepte van 3.50 meter. De helft van het zwembad bestaat uit een beweegbare bodem. Deze bodem beweegt tussen de dieptes 0 en 2.00 meter. De temperatuur van het bad is 28 graden. Allebei de wedstrijdbaden in De Planeet beschikken over een beweegbare bodem die de helft van het bad bestrijkt. Ook deze bodems bewegen tussen 0 en 2.00 meter. De dieptes van de zwembaden in De Planeet zijn maximaal 2.65 meter en 3.40 meter. Het 5-baansbad in De Planeet is 29 graden en het 6-baansbad is 28 graden. De 29 graden van het 5-baansbad in De Planeet ligt boven de gestelde maximale temperatuur voor wedstrijdzwemmen zoals door de KNZB is gedefinieerd.

3.2 Vergelijking met buurgemeenten

In tabel 3.2 is een vergelijking van het totaal aan openbaar overdekt zwemwater in de gemeente Haarlem met buurgemeenten weergegeven. Hier staat de vergelijking in wateroppervlakte (absoluut) en een vergelijking in oppervlakte per 100 inwoners. Het recreatiebad in Haarlem is in deze vergelijking voor instructiezwemmen niet meegenomen, aangezien dit badwater volgens de definitie niet geschikt is. In andere gemeenten wordt dit type badwater ook niet meegenomen. De buurgemeenten in Haarlem beschikken over veel zwemwatercapaciteit. Met name Heemstede en Zandvoort zijn kleine gemeenten die over een relatief groot zwembad beschikken, waar zowel een recreatiegedeelte aanwezig is als een instructie- en/of wedstrijdbad. Velsen is een wat grotere gemeente die over één zwembad beschikt. Ook deze gemeente beschikt over een recreatiebad en een instructie- en wedstrijdbad. Dit laat zien dat er in de regio van Haarlem veel mogelijkheden zijn om gebruik te maken van recreatief zwemwater.

Tabel 3.2 Zwemcapaciteit in Haarlem en buurgemeenten²

Stad	Haarlem	Velsen	Heemstede	Zandvoort
Inwoneraantal	158.123	67.448	26.766	16.792
Zwembaden	2	1	1	1
Oppervlakte overdekt zwemwater (m ²)				
Recreatie (zonder kleuter/peuterbad)	1.337	720	747	771
Instructie dieper dan 1.40m	1.087	470	375	471
Training	1.087	375	375	375
Oppervlakte per 100 inwoners				
Recreatie (zonder kleuter/peuterbad)	0,8	1,1	2,8	4,6
Instructie dieper dan 1.40m	0,7	0,7	1,4	2,8
Training	0,7	0,6	1,4	2,2

3.3 Vergelijking met andere gemeenten

Om een beeld te krijgen hoe het zwemwater in de gemeente Haarlem zich verhoudt tot het beschikbare zwemwater in andere gemeenten, is een vergelijking gemaakt. Deze vergelijkende gemeenten zijn uitgekozen op basis van gemeentegrootte en het aantal zwembaden dat in een gemeente beschikbaar is. De gemeente Haarlem heeft net als de gemeente Zwolle, Arnhem, Zoetermeer en Den Bosch twee overdekte openbare zwembaden (tabel 3.3). De gemeenten Enschede, Nijmegen en Zaanstad³ hebben beide drie overdekte openbare zwembaden.

In Haarlem is de zwemwatercapaciteit lager dan in de andere gemeenten. Alleen in Zoetermeer is de totale capaciteit lager. Dit duidt erop dat de andere zwembaden op het gebied van recreatie meer zwemwater aanbieden dan de zwembaden in Haarlem. Gekeken naar de activiteiten instructie en training, ligt de capaciteit van Haarlem wel in de buurt van de andere steden. Alleen Nijmegen en Zaanstad hebben op deze activiteiten een hogere capaciteit zwemwater.

² Voor instructiezwemmen worden instructiebassins en wedstrijdbassins meegenomen (geen recreatiebaden). Voor training worden zwembaden meegenomen die minimaal 25 meter lang zijn en 10 meter breed.

³ In de gemeente Zaanstad is recent zwembad De Crommenije gebouwd. Dit zwembad gaat spoedig open, waarbij zwembad De Watering sluit. Door deze ontwikkeling zijn in deze vergelijking voor Zaanstad zwembad de Zaangolf, De Slag en De Crommenije meegenomen. De Watering is achterwege gelaten.

Tabel 3.3 Zwemwatercapaciteit in Haarlem en vergelijkende gemeenten

Stad	Haarlem	Enschede	Nijmegen	Zaanstad	Arnhem	Den Bosch	Zwolle	Zoetermeer
Inwoneraantal	158.123	158.586	168.292	152.466	150.823	151.608	123.159	124.143
Zwembaden	2	3	3	3	2	2	2	2
Oppervlakte overdekt zwemwater (m ²)								
Recreatie (zonder kleuter/peuter)	1337	1940	2863	2395	1510	1639	1425	810
Instructie dieper dan 1.40m	1087	1150	2038	2165	1265	1149	1060	810
Training	1087	975	1838	1725	1025	1063	900	625
Oppervlakte per 100 inwoners								
Recreatie (zonder kleuter/peuter)	0,8	1,2	1,7	1,6	1	1,1	1,2	0,7
Instructie dieper dan 1.40m	0,7	0,7	1,2	1,4	0,8	0,8	0,9	0,7
Training	0,7	0,6	1,1	1,1	0,7	0,7	0,7	0,5

3.4 Conclusie

De gemeente Haarlem beschikt over twee overdekte openbare zwembaden en vier private zwembaden met nog een vijfde privaat zwembad vlakbij in Overveen. De Planeet beschikt over twee 25-meterbaden geschikt voor instructiezwemmen en verenigingszwemmen. Het Boerhaavebad beschikt over één 25-meterbad geschikt voor instructiezwemmen en verenigingszwemmen en over een recreatiebad waar in de huidige programmering zwemles wordt aangeboden. In de buurt van de gemeente Haarlem zijn veel zwembaden die recreatieve mogelijkheden aanbieden. In vergelijking met vergelijkbare gemeenten heeft Haarlem minder zwemwatercapaciteit, met name op het gebied van recreatie. Wat betreft instructie en training zijn de verschillen minder groot.

4. Programmering en bezoeken

In het vorige hoofdstuk is in algemene zin ingegaan op de zwemaccommodaties in Haarlem en is het beschikbare zwemwater in kaart gebracht. De Haarlemse situatie is vergeleken met de buurgemeenten en gemeenten met gelijke inwoneraantallen. In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de programmering en bezetting van beide zwembaden en de herkomst van de bezoeken.

4.1 Programmering

De programmering van beide zwembaden is geanalyseerd. Daarbij is gekeken naar de openingstijden, het activiteitenaanbod en het aantal uur dat deze activiteiten plaatsvinden. Hierna volgt, per accommodatie, een analyse van de huidige situatie.

Boerhaavebad

Voor de openingstijden van het Boerhaavebad is gekeken naar het wedstrijdbad en het recreatiebad. Het wedstrijdbad is ongeveer 100 uur per week open en het recreatiebad zo'n 90 uur. In tabel 4.1 staat een overzicht van de openingstijden per dag.

Tabel 4.1 Programmering Boerhaavebad

	Wedstrijdbad	Recreatiebad
Maandag	06:30-23:00	07:45-21:45
Dinsdag	07:00-23:00	07:00-20:45
Woensdag	07:00-23:00	07:00-21:45
Donderdag	06:30-23:00	06:30-21:45
Vrijdag	07:00-23:00	07:00-21:45
Zaterdag	06:45-23:00	07:30-19:00
Zondag	07:45-19:30	07:45-15:45

Gedurende deze openingstijden worden diverse activiteiten georganiseerd. Zo is in het zwembad ruimte voor banenzwemmen, recreatief zwemmen, verenigingszwemmen, doelgroepenactiviteiten, schoolzwemmen, instructiezwemmen en verhuur aan groepen. Tijdens de bovenstaande openingstijden wordt een beperkt aantal uur niet benut. In enkele gevallen is dat omdat tussen twee activiteiten een schoonmaakronde wordt gehouden.

Tabel 4.2 laat de beschikbare uren per activiteit zien. Hieruit blijkt dat, voor wat betreft het ongeorganiseerd zwemmen, het wedstrijdbad wordt ingezet voor banenzwemmen (veelal het sportievere heen en weer zwemmen) en dat het recreatiebad wordt ingezet voor het recreatiezwemmen (ook wel het pretzwemmen genoemd). Daarnaast blijkt dat vrijwel alle doelgroepenactiviteiten (zoals aquafit en fifty-fit) in het recreatiebad worden georganiseerd. Het wedstrijdbad (ondanks dat dit bad een beweegbare bodem heeft) wordt maar beperkt voor doelgroepenactiviteiten ingezet. Het instructiezwemmen gebeurt in beide bassins ongeveer evenveel omdat de categorie 'verhuur groepen' in dit geval verhuur aan een commerciële zwemlesaanbieder betreft. Daarmee wordt in het wedstrijdbad in totaal 17 uur instructiezwemmen gegeven en in het recreatiebad 19 uur.

Tabel 4.2 Aantal uur (afgerond) beschikbaar per type activiteit, Boerhaavebad

	Wedstrijdbad	Recreatiebad
Banenzwemmen	20	0
Recreatief zwemmen	5	54
Verenigingen	41	1
Doelgroepenactiviteiten	2	13
Schoolzwemmen	18	2
Instructiezwemmen	1	8
Verhuur groepen	16	11
Totaal	103	89

Daarnaast is gekeken naar de tijdstippen waarop de activiteiten worden aangeboden en of dit redelijkerwijs aansluit bij de doelgroep waar de activiteit voor is. Voor de activiteiten in het Boerhaavebad is dat als volgt:

- banenzwemmen: wordt dagelijks in de ochtend, tijdens de lunch en op twee avonden aangeboden;
- recreatief zwemmen: vindt bijna dagelijks de hele dag doorlopend plaats;
- verenigingen: doordeweeks tijdens twee ochtenden en in de avond van ongeveer 17:00 tot 23:00 uur. In het weekend is dit met name in de ochtend en in de middag;
- doelgroepenactiviteiten: vrijwel alle doelgroepenactiviteiten vinden plaats op maandag tot vrijdag tussen 09:00 en 12:00 uur. Een enkele doelgroepenactiviteit wordt in de avond georganiseerd tussen 19:00 en 22:00 uur;
- schoolzwemmen: wordt van maandag tot en met vrijdag georganiseerd van 09:00 tot uiterlijk 15:30 uur;
- instructiezwemmen: volgt aansluitend op het schoolzwemmen en wordt georganiseerd tussen 14:30 tot 18:30 uur;
- verhuur groepen: de bassins worden met name verhuurd aan een commerciële zwemlesaanbieder die de lessen geeft tussen 17:00 en 19:00 uur. In het weekend ook in de ochtend tussen 08:00 en 10:00 uur.

Tot slot is op basis van de programmering duidelijk geworden dat er vrijwel continu maximaal één activiteit per bassin tegelijk wordt georganiseerd. Slechts in twee gevallen wordt een verenigingsactiviteit gecombineerd met instructiezwemmen of met een doelgroepenactiviteit. Doordat verenigingen vrijwel alle avonden gebruikmaken van het zwembad, gaat dit ten koste van het aanbod voor de activiteiten zoals banenzwemmen en doelgroepenactiviteiten.

De Planeet

Het zwembad De Planeet is, net zoals het Boerhaavebad, dagelijks geopend. De openingstijden staan weergegeven in tabel 4.3.

Tabel 4.3 Programmering De Planeet

	6-baans wedstrijdabad	5-baans wedstrijdabad
Maandag	08:15-22:30	07:00-22:30
Dinsdag	08:15-23:00	07:00-23:00
Woensdag	07:00-22:30	07:00-23:00
Donderdag	08:15-22:30	07:00-23:00
Vrijdag	07:00-22:15	07:00-22:00
Zaterdag	07:00-22:30	07:00-22:30
Zondag	09:00-21:00	10:00-18:00

Ook in dit zwembad worden tal van activiteiten georganiseerd. Het gaat hierbij om dezelfde type activiteiten als in het Boerhaavebad, namelijk om:

- banenzwemmen
- recreatief zwemmen
- verenigingen
- doelgroepenactiviteiten
- schoolzwemmen
- instructiezwemmen
- verhuur aan groepen

Uit tabel 4.4 blijkt dat het 5-baans wedstrijdabad meer wordt gebruikt dan het 6-baans wedstrijdabad. Het 6-baans wedstrijdabad wordt bijna 90 uur per week ingezet en het 5-baans wedstrijdabad ongeveer 100 uur. Het 6-baans wedstrijdabad wordt op een aantal dagen tussen 12:00 en 17:00 uur niet volledig benut. Deze uren worden niet structureel ingeroosterd vanwege een wisseling in partijen die gebruik maken van het bad op deze uren.

Tabel 4.4 Aantal uur beschikbaar per activiteit, De Planeet

	6-baans wedstrijdabad	5-baans wedstrijdabad
Banenzwemmen	3	18
Recreatief zwemmen	3	6
Verenigingen	44	32
Doelgroepenactiviteiten	1	10
Schoolzwemmen	18	9
Instructiezwemmen	4	18
Verhuur groepen	15	5
Totaal	88	98

De Planeet kent geen recreatief bassin zoals het Boerhaavebad dat heeft. Het aantal uur voor recreatief zwemmen is dan ook fors minder dan in de andere accommodatie. Daarnaast kan uit bovenstaand overzicht worden opgemaakt dat in De Planeet relatief veel uren worden ingezet voor verenigingsactiviteiten. Tijdens de verenigingsuren wordt naast verenigingsactiviteiten ook veelvuldig instructiezwemmen georganiseerd. Daarnaast wordt op enkele tijden ook recreatiefzwemmen en

doelgroepenactiviteiten aangeboden tijdens verenigingsuren. De verhuur aan groepen is voor een commerciële zwemlesaanbieder, de brandweer en 'incidentele' verhuur.

Kijkend naar de tijden waarop de activiteiten staan geprogrammeerd, kan worden benoemd dat dit voor De Planeet als volgt is georganiseerd:

- banenzwemmen: wordt dagelijks in de ochtend, tijdens de lunch en op één avond aangeboden;
- recreatief zwemmen: vindt plaats op woensdagavond en zondagochtend;
- verenigingen: doordeweeks tijdens één ochtend en in de avond steeds van ongeveer 17:00 tot 23:00 uur. In het weekend vooral in de ochtend en in de avond;
- doelgroepenactiviteiten: vrijwel alle doelgroepenactiviteiten vinden plaats op maandag tot vrijdag tussen 09:00 en 15:00 uur;
- schoolzwemmen: wordt van maandag tot en met vrijdag georganiseerd van 08:15 tot uiterlijk 15:30 uur;
- instructiezwemmen: volgt aansluitend op het schoolzwemmen en wordt georganiseerd tussen 14:30 tot 18:00 uur en op zaterdag van 10:00 tot 14:00 uur;
- verhuur groepen: zwembad wordt met name verhuurd aan een commerciële zwemlesaanbieder die de lessen geeft tussen 14:00 en 17:00 uur. Woensdagochtend vindt ook verhuur plaats tussen 07:00 en 10:00 uur.

Het komt niet voor dat gelijktijdig meerdere activiteiten in één bassin wordt georganiseerd.

Tot slot is in onderstaande tabel het aantal uur per activiteit van beide accommodaties samengevoegd, waardoor een indicatie ontstaat over het aantal beschikbare uren per activiteit. Voor doelgroepenactiviteiten is net iets meer dan 25 uur beschikbaar. Verenigingen maken bijna 120 uur gebruik van de zwembaden. Een groot aantal uur van de categorie 'verhuur groepen' wordt door een commerciële zwemlesaanbieder ingevuld.

Tabel 4.5 Aantal uur beschikbaar per activiteit

	Boerhaavebad	De Planeet	Totaal
Banenzwemmen	20	21	41
Recreatief zwemmen	59	9	68
Verenigingen	42	76	118
Doelgroepenactiviteiten	15	11	26
Schoolzwemmen	20	27	47
Instructiezwemmen	9	22	31
Verhuur groepen	27	20	47
Totaal	192	186	378

4.2 Bezoek aantallen

Naast de analyse van de programmering van beide zwembaden, is ook het bezoekaantal in deze uitwerking meegenomen. Het Boerhaavebad en De Planeet hadden in 2016 samen bijna 410.000 bezoeken. Dit is ongeveer 32.000 bezoeken minder dan in 2015, maar bijna 150.000 bezoeken meer dan in 2014. De reden dat hier een riant verschil in zit, is dat de exploitant in 2014 is overgestapt naar een nieuw kassasysteem. De exploitant heeft aangegeven dat de bezoekaantallen in 2014 niet volledig zijn geregistreerd. In de verdere beschrijving wordt dan ook alleen naar de periode 2015-2016 gekeken. In onderstaande tabel is het bezoekaantal van beide baden in 2015 en 2016 per zwembad weergegeven.

Tabel 4.6 Bezoekaantallen Haarlemse overdekte zwembaden

	Boerhaavebad		De Planeet		Totaal	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Instructiezwemmen	68.356	73.626	92.727	84.058	161.083	157.684
Schoolzwemmen	17.251	19.249	26.048	17.287	43.299	36.536
Doelgroepen	11.461	13.965	6.063	4.522	17.524	18.487
Banenzwemmen	5.648	11.888	16.141	24.402	21.789	36.290
Recreatief	90.936	75.793	7.553	6.325	98.489	82.118
Verenigingen	35.704	37.013	64.346 ⁴	41.847	100.050	78.860
Totaal	229.356	231.534	212.878	178.441	442.234	409.975

Uit tabel 4.6 blijkt dat het totale bezoekaantal van het Boerhaavebad in 2015 en 2016 een kleine stijging heeft doorgemaakt. Op recreatief zwemmen na, is bij elk type activiteit een stijging van het bezoekaantal gerealiseerd. Bij het banenzwemmen is sprake van een verdubbeling. Bij De Planeet is het bezoekaantal in 2016 juist lager dan in 2015. Op banenzwemmen na, geldt dit voor alle verschillende type activiteiten.

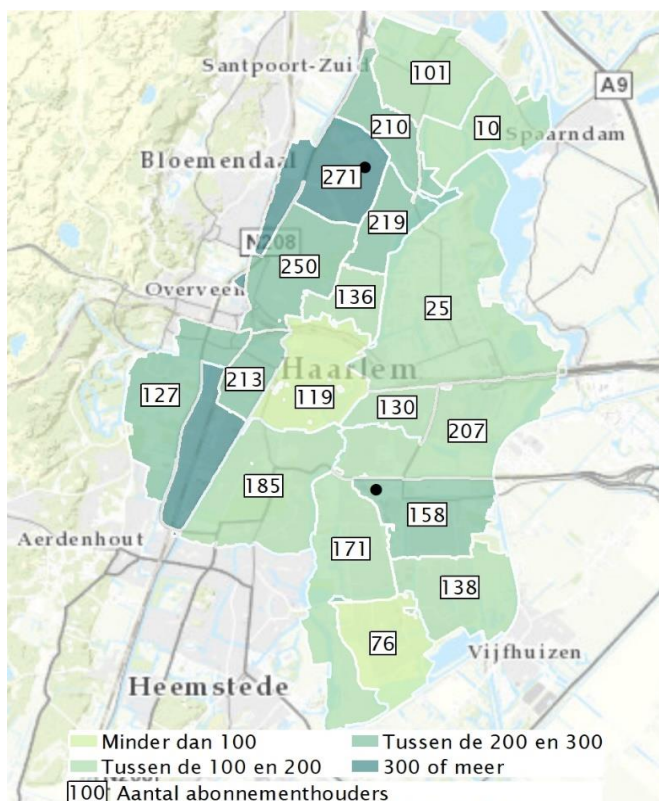
Er is daarnaast ook gekeken naar het totaal bezoek per activiteit van beide baden samen. Uit tabel 4.6 wordt duidelijk dat het instructiezwemmen verreweg de meeste bezoeken heeft. Twee andere typen activiteiten met een hoog bezoekaantal zijn het recreatief zwemmen en de verenigingsactiviteiten. Bij verenigingsactiviteit gaat het bij de bezoekaantallen enkel over de daadwerkelijke verenigingsactiviteiten, instructiezwemmen wordt in deze aantallen niet meegenomen. Deze zijn onder de noemer instructiezwemmen te vinden. Het hoge aantal bezoeken voor recreatief zwemmen komt vooral vanwege het recreatieve karakter van het Boerhaavebad, terwijl het bezoek in 2016 van leszwemmen in beide zwembaden nagenoeg gelijk is. De bezoekcijfers per activiteit tonen aan dat in Haarlem relatief een beperkt aantal bezoeken uit doelgroepenactiviteiten afkomstig is.

4.3 Herkomst bezoekers

De geografische herkomst van de bezoekers van de Haarlemse zwembaden wordt bekeken via postcodes van abbonementhouders. SRO heeft de postcodes van abbonementhouders op vier cijfers aangeleverd voor beide zwembaden samen. Dit geeft geen compleet beeld van al het bezoek aan de overdekte zwembaden, maar het laat wel zien welke delen van de stad vaak gebruikmaken van het zwembad. In totaal zijn de postcodes van 3.523 abbonementhouders doorgegeven. 512 van deze abbonementhouders vielen niet binnen de gemeente Haarlem. Dit betekent dat bijna 15 procent van de abbonementhouders van de openbare overdekte zwembaden van buiten Haarlem komt. In kaart 4.1 is de spreiding van de overige abbonementhouders weergegeven. Hier valt op dat met name in het centrum en in het zuiden van de stad minder abbonementhouders te vinden zijn dan in het westen van de stad.

⁴ SRO heeft aangegeven dat het bezoekaantal handmatig wordt geregistreerd en dat het bezoekaantal van de Planeet in 2015 niet volledig juist is.

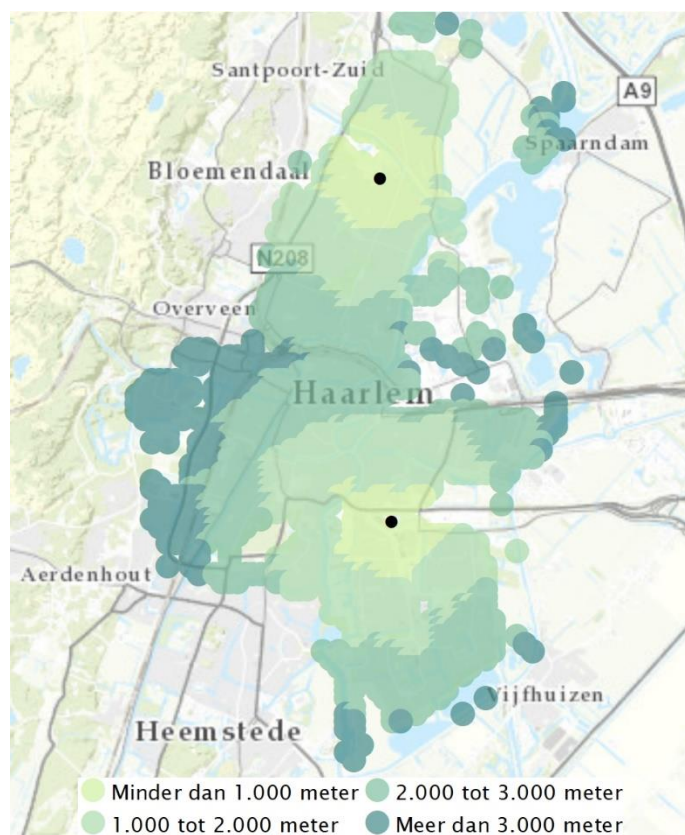
Kaart 4.1 Abonnementhouders van beide zwembaden per 100.000 inwoners uitgesplitst naar wijk en absolute aantallen abonnementhouders

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut, 2017

Om te kijken of dit komt doordat de bezoeker te ver weg van het zwembad woont, is ook gekeken naar de reisafstand van inwoners van Haarlem naar de twee overdekte zwembaden (kaart 4.2). Op basis van deze figuur is niet op te maken dat de bevolking in Haarlem in het centrum of in het zuiden van de gemeente verder weg woont van een zwembad dan in het westen van de gemeente.

Kaart 4.2 Afstand naar het dichtstbijzijnde overdekte zwembad in Haarlem

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut, 2017

Gemiddeld gezien is de afstand tot een overdekt zwembad in Nederland 2,3 kilometer (Van der Poel et al., 2016). In Haarlem is dit minder, namelijk 1,9 kilometer (tabel 4.7). Enkel in stadsdeel Zuid-West is de gemiddelde afstand tot een zwembad met 2,6 kilometer groter. Gekeken naar de abonneementhouders, lijkt het voor mensen uit dit stadsdeel geen belemmering te zijn om toch van de overdekte zwembaden in Haarlem gebruik te maken.

Tabel 4.7 Gemiddelde afstand naar een overdekt zwembad in Haarlem uitgesplitst naar stadsdeel

Stadsdeel	Afstand (m)
Centrum	2.260
Noord	1.470
Oost	1.840
Schalkwijk	1.690
Zuid-West	2.670
Gemeente Haarlem	1.900

4.4 Conclusie

De Planeet en het Boerhaavebad kennen ruime openingstijden en hebben een breed aanbod aan activiteiten. In het Boerhaavebad is weinig ruimte voor nieuwe/extra activiteiten. In De Planeet zijn tussen 12.00-17.00 uur nog wel wat uren vrij in het 6-baansbad. Dat betekent dat deze uren nog kunnen worden ingevuld. Schoolzwemmen vindt 50 uur in de week plaats tussen 8.30 en 15.30 uur. Deze uren zouden zonder schoolzwemmen niet volledig worden benut. De twee zwembaden kennen beide een monofunctionele programmering, wat wil zeggen dat er in één bassin veelal geen activiteiten gelijktijdig plaatsvinden. Dit heeft met name gevolgen voor de activiteiten die voor publiek toegankelijk zijn. Omdat de avonduren vrijwel allemaal worden gebruikt voor verenigingsactiviteiten, is slechts beperkt tijd beschikbaar voor het klassieke banenzwemmen of speciale doelgroepenactiviteiten zoals aquafit of aquajoggen. Van de 378 uur dat de Haarlemse bassins worden gebruikt, wordt 118 uur (ruim 30%) ingezet ten behoeve van verenigingsactiviteiten. Qua uren is dit de grootste activiteit. Wel is het zo dat tijdens de verenigingsuren ook instructiezwemmen, recreatief zwemmen en doelgroepenactiviteiten worden georganiseerd. Recreatief zwemmen en instructiezwemmen (inclusief uren van de verhuur aan commerciële zwemlesaanbieder) worden daarna het meest georganiseerd. Nog geen 10 procent van de tijd is er zwemwater voor doelgroepenactiviteiten beschikbaar.

De Haarlemse overdekte zwembaden hebben de afgelopen twee jaar ruim 400.000 bezoeken per jaar gehad. Op basis van het bezoekaantal kan worden geconcludeerd dat instructiezwemmen, recreatief zwemmen en verenigingsactiviteiten qua bezoekaantal de grootste activiteiten zijn. De activiteiten schoolzwemmen, banenzwemmen en doelgroepenactiviteiten kennen een veel lager bezoekaantal. Uit de programmering is al gebleken dat deze activiteiten het minst worden aangeboden en dat er voor banenzwemmen en doelgroepenactiviteiten in de avonduren slechts beperkt ruimte is.

Met name in het centrum van Haarlem en in het zuiden van de gemeente zijn mensen minder vaak abonneementhouder van de overdekte zwembaden. In het westen van de stad zijn relatief veel mensen abonneementhouder. Inwoners in het stadsdeel Zuid-West moeten gemiddeld het verste reizen naar het zwembad. Dit lijkt geen belemmering te zijn om wel een abonnement bij de zwembaden te hebben. In Haarlem is de gemiddelde afstand naar een zwembad 1,9 kilometer. Dit ligt onder het landelijk gemiddelde van 2,3 kilometer.

5. Visie stakeholders

5.1 Zwembadmanagers

Om meer informatie te krijgen over de stand van zaken in de Haarlemse zwembaden is met beheersorganisatie SRO Kennemerland B.V. (SRO) gesproken. De bedrijfsleider van het Boerhaavebad en De Planeet en de manager sport/zwembaden van SRO hebben inzicht gegeven in de huidige situatie in de zwembaden en hun wensen voor de toekomst.

Zwembaden

SRO geeft aan dat het karakter van beide zwembaden zeer verschillend is. De Planeet is een functioneel lesinstructiebad en het Boerhaavebad is een bad gericht op recreatief zwemmen. Dit is volgens hen in de stad een goede verdeling. Er is voor ieder wat wils. De zwembaden vervullen hun doel goed, wel geeft SRO aan dat de zwembaden beide gedateerd zijn.

Vraag en aanbod zwemwater

Wat betreft vraag en aanbod is de SRO tevreden met de huidige situatie. Het doelgroepenzwemmen loopt goed. In het Boerhaavebad worden veel traditionele doelgroepenactiviteiten aangeboden zoals aquarobics, aquafit en fifty-fit. Nieuwe doelgroepen zouden een uitbreidingmogelijkheid vormen. In het rooster zijn daar nog mogelijkheden voor. In De Planeet geeft SRO geen doelgroepenzwemmen, maar wordt dit door de verenigingen gedaan. SRO geeft aan tevreden te zijn met deze situatie. Zolang de zwembaden voldoende verschillend aanbod hebben, is het volgens SRO niet van belang welke partij dit aanbiedt.

SRO geeft aan dat recreatief zwemmen in Haarlem belangrijk is. Veel vaste bezoekers maken gebruik van dit aanbod. Het Boerhaavebad heeft een recreatief gedeelte en is hiermee uitermate voor dit aanbod geschikt. Het recreatief zwemmen in het Boerhaavebad loopt goed. Wel geeft SRO aan dat marketing en promotie en vernieuwingen in het bad van belang zijn om bezoekers te blijven trekken. De Planeet is niet zo aantrekkelijk voor recreatief zwemmen doordat het weinig recreatieve elementen kent. In dit zwembad worden dan ook weinig recreatieve uren ingepland.

Banenzwemmen wordt in zowel De Planeet als in het Boerhaavebad iedere dag aangeboden. Dit loopt volgens SRO goed. De wens is om in de toekomst ook op ieder moment van de dag banenzwemmen aan te kunnen bieden. Het aanbod is momenteel nog in blokken. Om banenzwemmen de hele dag aan te bieden is er momenteel onvoldoende capaciteit door schoolzwemmen en verenigingszwemmen.

Knelpunten in het rooster zitten voornamelijk in de primetime roostering (tussen 15:30 en 19:00 uur) van zwemles en verenigingszwemmen. Zowel SRO als verenigingen geven zwemles. Verenigingen willen voor de zwemles en voor hun eigen trainingsuren het liefst primetime uren. SRO gebruikt deze uren ook om zwemles te geven. Dit geeft nog wel eens conflict in het rooster. Dit wordt opgelost door middel van overleg met de verschillende partijen.

SRO is tevreden met de nieuwe variant van het schoolzwemmen die sinds 2012-2013 wordt aangeboden. Het tekort aan gymzalen in de gemeente Haarlem kon worden opgelost door kinderen gebruik te laten maken van de schoolzwemgymlessen. De verschillende mogelijkheden voor de scholen maken dat veel scholen van het aanbod gebruik willen maken. Ook heeft SRO extra aanbod gekregen met de vangnetten voor de schoolzwemgymlessen. Met deze vangnetten worden kinderen die nog geen zwemdiploma hebben vooraf bijgeschoold om aan de zwemgymlessen deel te kunnen nemen en achteraf krijgen kinderen die

nog geen diploma hebben behaald extra lessen. SRO geeft aan dat in de zwembaden nog ruimte is om het schoolzwemmen uit te breiden naar meer deelnemende leerlingen/scholen. Naar de toekomst kan het schoolzwemmen binnen de gemeente Haarlem nog groeien. Naast het reguliere basisonderwijs en het speciaal onderwijs wordt ook gekeken of het schoolzwemmen kan worden uitgebreid naar asielzoekers die in talenklassen zitten, aangezien deze jongeren weinig kans hebben om op een andere manier te leren zwemmen.

Behoefte

Doordat de roostering van de zwembaden vol is, gaat SRO ervan uit dat de gemeente een latente vraag heeft naar zwemwater. Deze vraag is lastig in te schatten. Wel is bekend is dat de verenigingen een vraag hebben naar meer zwemwater. Daarnaast kunnen enkele specifieke partijen nu niet terecht in de baden door gebrek aan capaciteit of ontbreken van voorzieningen. SRO geeft hierbij aan dat bij de revalidatiegroep voor het Kennemerlandgasthuis vraag is naar zwemwater. Het ziekenhuis ligt vlak bij het Boerhaavebad, maar het water in het Boerhaavebad is voor de revalidanten te koud. CIOS Haarlem heeft volgens SRO ook vraag naar zwemwater. Zij zitten al in De Planeet, maar moeten voor meer zwemwater uitwijken naar Hoofddorp. Daarnaast kent De Planeet geen leslokalen om onderwijs te geven. Het Sportcomplex Koning Willem-Alexander Hoofddorp biedt deze mogelijkheden wel. Ook wordt aangegeven dat het speciaal onderwijs een vraag heeft naar zwemwater. Een klein instructiebad zou zeer geschikt zijn om deze groep in hun behoeften te kunnen voorzien.

Programmering

SRO geeft aan dat het lastig is om in de programmering van uren flexibel te zijn. Er zijn veel partijen die dezelfde uren willen benutten. Doordat de programmering op de primetime uren al vol zit, kan er niet worden geschoven. Geen van de partijen wil zijn uren kwijt. SRO geeft aan dat in de toekomst moet worden gestimuleerd dat meerdere partijen gelijktijdig van het zwembad gebruikmaken.

SRO heeft in de zwembaden weinig incidentele activiteiten. Hier worden geen aanvragen voor gedaan, aangezien deze ook niet worden toegekend. Het is afhankelijk van de roostering of aan de incidentele vraag kan worden voldaan. In het buitenbad De Houtvaart is hier meer ruimte voor dan in de overdekte zwembaden.

Bezoeken

De zwembaden hebben ieder hun eigen karakter en zijn beiden in andere delen van de stad gelegen. Hierdoor trekken de baden een ander type bezoekers. Dit is met name in de zwemles terug te zien. Bij het recreatief zwemmen in het Boerhaavebad is het publiek meer gemêleerd. SRO geeft aan dat de zwembaden ook bezoekers uit de regio trekken.

Naar de toekomst geeft SRO aan dat er nog ruimte is om in de bezoekaantallen te groeien. Op het moment is het aanbod erg traditioneel. In het aanbieden van nieuwe activiteiten zitten groeimogelijkheden. Om nieuwe activiteiten te ontwikkelen zijn betere voorzieningen wenselijk. De nieuwe activiteiten richten zich dan bijvoorbeeld op schoolkinderen door een 'school van de maand' te kiezen die met korting mag zwemmen, andere vormen van instructiezwemmen aan te bieden, en nieuwe doelgroepenactiviteiten zoals Bootcamp op te zetten.

Concurrentie

In de openbare zwembaden in Haarlem geven naast SRO zowel verenigingen als één particuliere zwemschool zwemles. Overige particuliere zwemscholen geven les in private baden. De partijen die zwemwater in de openbare zwembaden huren om zwemles te geven zijn elkaars concurrent. SRO geeft

aan dat alle partijen zwemles aanbieden, maar dat uiteindelijk alle partijen hetzelfde doel hebben: zoveel mogelijk kinderen laten zwemmen. Door goed overleg probeert SRO de wensen van de verschillende partijen zo goed mogelijk in te vullen.

In de omgeving van de gemeente Haarlem bevinden zich veel zwembaden. Dit zijn concurrenten, maar SRO geeft aan niet het idee te hebben dat er te veel aanbod is van zwemwater. Promotie van activiteiten werkt goed om bezoekers naar het zwembad te krijgen.

Toekomst

SRO ziet het liefst dat de huidige spreiding van de zwembaden blijft bestaan. Haarlem is een grote stad en één groot zwembad betekent voor veel mensen een te lange reistijd. Ook de functies die de zwembaden nu hebben zijn voor de doelgroep geschikt: banenzwemmen in Noord en recreatief zwemmen in Zuid.

Voor het Boerhaavebad zou de voorkeur uitgaan naar een combicomplex waar ook sporthallen in worden ondergebracht. De sport- of gymzalen in dit gebied zijn oud en met een mooie grote locatie wordt ook de buurtfunctie van het zwembad vergroot. Om daarnaast ook in de vraag te kunnen voorzien van onder andere het ziekenhuis en het speciaal onderwijs, zou een toevoeging van een af te schermen warm instructiebad wenselijk zijn. Voor het noorden van de stad zou een 25 x 21 meter zwembad met leslokalen en een instructiebad wenselijk zijn zodat het zwembad groot genoeg is om alle partijen onder te kunnen brengen.

5.2 Verenigingen

Er maken twaalf verenigingen gebruik van de twee Haarlemse overdekte zwembaden. Het gaat hierbij om zowel Haarlemse gebruikers als om verenigingen uit een andere plaats die tevens gebruikmaken van de zwembaden in Haarlem (zoals de Bloemendaalse Reddingsbrigade). De verenigingen bieden een breed aanbod van activiteiten aan. Hierbij kan gedacht worden aan:

- begeleid banenzwemmen;
- doelgroepenactiviteiten zoals aquajoggen en aquarobics;
- duiken;
- instructiezwemmen voor kinderen;
- instructiezwemmen voor volwassenen;
- onderwaterhockey;
- recreatief zwemmen;
- reddend zwemmen;
- triatlon;
- waterpolo;
- wedstrijdzwemmen;
- zwemmen voor gehandicapten.

Voor dit onderzoek is met vijf verenigingen gesproken. Het doel van de interviews was om inzicht te krijgen in de lokale situatie, wat de verenigingen vinden van de huidige situatie en of voldoende zwemwater beschikbaar is om de gewenste activiteiten te organiseren. Voor dit onderzoek is gesproken met:

- ZV Haarlem;
- De Watertrappers;
- De Watervrienden;
- Onderwater Vereniging Haarlem;
- De Haarlemse Reddingsbrigade.

Bij de keuze voor de bovenstaande verenigingen is gekeken naar:

- de grootte van de verenigingen;
- de verenigingen die van beide zwemaccommodaties gebruikmaken;
- verenigingen die in Haarlem zijn gevestigd;
- het aanbod van de verenigingen, zodat een zo breed mogelijk activiteitsaanbod wordt betrokken.

Met de verenigingen is gesproken over een aantal onderwerpen:

- ledenontwikkeling van de vereniging;
- huidig gebruik van de accommodaties;
- gewenst gebruik van de accommodaties;
- wachtlijsten/ledenstop van de vereniging en de achterliggende reden daarvan;
- voorzieningen van de accommodaties;
- toekomstvisie/ambities ten aanzien van (het gebruik van) de zwembaden in Haarlem.

Daarnaast is gesproken met de Belangenvereniging Haarlemse Zwemverenigingen (BHZ). Deze organisatie vertegenwoordigt (vrijwel) alle verenigingen die van de zwembaden gebruikmaken en daarmee ook de kleinere verenigingen die slechts één of enkele uren huren. Deze organisatie is benaderd om ook een indruk te krijgen van de vereniging overstijgende belangen van de georganiseerde zwemsport in Haarlem. Met de BHZ is met name gesproken over de faciliteiten van de huidige voorzieningen, de locatie van de zwembaden in Haarlem en het aanbod van zwemwater dat in de gewenste situatie aanwezig zou moeten zijn.

Verenigingen

De verenigingen waarmee is gesproken, hebben een ledenaantal dat varieert tussen 200 en 1000 leden. Vier van de vijf verenigingen hebben benoemd dat het ledenaantal in de afgelopen jaren constant is gebleven of dat sprake was van een lichte stijging. Eén vereniging heeft aangegeven dat het ledenaantal in de laatste jaren is afgenomen. In de bezoekaantallen van de zwembaden is voor verenigingen juist minder bezoek gemeten.

Van de vijf verenigingen waarmee is gesproken, bieden vier verenigingen instructiezwemmen aan. Alle vier verenigingen hebben hiervoor wachtlijsten. Deze wachtlijsten variëren van 50 tot 150 kinderen en de totale wachttijd is gemiddeld ruim een jaar. De verenigingen geven aan dat dit komt vanwege een tekort aan zwemwater op de tijden waarop zij instructiezwemmen willen aanbieden. Dit is van maandag tot vrijdag tussen 16:00 en 19:00 uur en in het weekend in de ochtend tot 12:00 uur. SRO maakt aan de verenigingen kenbaar dat ze geen extra uren op deze momenten kunnen afnemen, omdat al deze uren in de huidige programmering al volledig worden benut. Een vereniging heeft daarnaast ook kenbaar gemaakt dat er sprake is van een wachtlijst omdat er onvoldoende kader is dat de trainingen kan verzorgen.

Naast de wachtlijsten voor instructiezwemmen, hebben enkele verenigingen ook te maken met een wachtlijst voor andere activiteiten, zoals het wedstrijdzwemmen of het trimzwemmen. Ook dit heeft te maken met onvoldoende capaciteit van zwemwater. Ondanks dat de verenigingen te maken hebben met wachtlijsten vanwege een tekort aan zwemwater, maakt geen enkele vereniging structureel gebruik van een zwembad buiten de gemeente Haarlem. Wel wordt incidenteel gebruikgemaakt van het openluchtbad De Houtvaart en wordt door één vereniging voor specifieke wedstrijden getraind in twee 50-meterbaden, in Beverwijk en in Amsterdam.

De verenigingen maken allemaal op structurele basis gebruik van de zwembaden: het gebruik in uren per week verschilt van vereniging tot vereniging. Twee verenigingen gebruiken ongeveer vier uur de zwembaden, terwijl twee verenigingen ruim twintig uur zwemwater huren. Drie verenigingen hebben kenbaar gemaakt dat zij meer uren zouden willen gebruiken als dat mogelijk is, afhankelijk van het tijdstip. Het aantal uur dat de verenigingen in de gewenste situatie meer zouden willen afnemen, varieert van twee tot tien uur per vereniging.

Met de verenigingen is ook gesproken over de kenmerken van de bassins. Daarbij is specifiek gesproken over kenmerken zoals lengte, breedte, diepte en watertemperatuur. Over lengte en breedte werd duidelijk dat de huidige 25-meterbaden met name voldoen voor breedtesportactiviteiten, maar dat dit onvoldoende aansluit bij de mogelijkheden voor competitiesport. Een vereniging gaf aan dat de wedstrijdzwemmers die daadwerkelijk een hoog niveau nastreven, relatief snel naar een andere vereniging in een andere plaats gaan omdat zij zich daar verder kunnen ontwikkelen.

ZV Haarlem ontvangt een dispensatie om de waterpolowedstrijden in een 25-meter bassin te spelen. Bij nieuwbouw zal door de KNZB geen dispensatie meer worden verleend en zal voor de waterpolowedstrijden van de selectieteams een groter bassin nodig zijn. De Onderwatersport Vereniging Haarlem vindt dat de huidige diepte van 3,5 meter in het Boerhaavebad minimaal vereist is om duikactiviteiten te kunnen organiseren.

Ondanks bovenstaande feedback op de kenmerken van de bassins, heeft elke vereniging uitgesproken dat de huidige faciliteiten voldoende zijn om het huidige activiteitenaanbod te organiseren.

Tot slot is met de verenigingen gesproken over de spreiding van de zwembaden in Haarlem. Daarbij werd steeds benoemd dat huidige twee zwembaden in Haarlem-noord en Haarlem-zuid een goede locatie hebben. Dit werd onderstreept doordat de verenigingen meerdere leden van buiten Haarlem hebben. Eén centrale locatie van een zwembad is volgens de verenigingen geen ideale situatie omdat de huidige twee zwembaden goed inspelen op het karakter van de wijk. De activiteiten die in het Boerhaavebad door de verenigingen worden georganiseerd, zijn gedeeltelijk voor mensen met een niet-westerse achtergrond. Het zwembad wordt daarmee als een maatschappelijke wijkfunctie gezien. Een langere reistijd tot één centraal zwembad zou mogelijk kunnen zorgen voor een extra belemmering voor deze doelgroep.

Belangenvereniging Haarlemse Zwemverenigingen

Voor wat betreft de huidige situatie, gaf BHZ aan dat de zwemaccommodaties verouderd zijn. Als voorbeeld werd de huidige situatie in De Planeet aangegeven waarbij de luchtbehandelingsinstallatie niet goed functioneert. Mensen hebben meerdere keren aangegeven klachten aan luchtwegen te ondervinden. Verder is aangegeven dat de bassinkenmerken zoals lengte, breedte, diepte en watertemperatuur voor de breedtesport voldoende is. Voor prestatiesport beschikt Haarlem niet over de juiste faciliteiten, aldus BHZ.

BHZ vindt dat de huidige spreiding van de zwembaden volstaat en dat deze zwembaden in voldoende mate aansluiten bij de wijken in Haarlem. De reistijd van inwoners uit een bepaalde wijk is niet dusdanig groot dat ze wegblijven. De BHZ geeft aan dat het van belang is om een beleidskeuze te maken, waar de locatie voor de zwemaccommodatie(s) uiteindelijk het gevolg van is. Enerzijds kan gedacht worden aan zwembaden als wijkvoorziening, zodat de huidige situatie kan worden gecontinueerd. Anderzijds is ook één accommodatie met meerdere bassins op een centrale locatie

mogelijk. BHZ vindt in ieder geval dat gekozen moet worden voor kwaliteit van de voorzieningen, waarbij ook rekening wordt gehouden met de financiële gevolgen.

BHZ vindt dat bij nieuwbouw van de zwemaccommodaties in ieder geval niet opnieuw moet worden gekozen voor de huidige configuratie. Haarlem beschikt momenteel over drie 25-meterbaden. Dit levert niet de gewenste bruikbaarheid op. BHZ hecht waarde aan een functionelere opzet met een bassin met een grotere lengte-breedteverhouding in combinatie met een doelgroepenbassin. Daarnaast werd aangegeven dat qua totaal wateroppervlak er niet minder zwemwater zou moeten zijn dan in de huidige situatie, omdat er nu al sprake is van een tekort aan zwemwater voor verenigingsactiviteiten. BHZ gaf aan dat meerdere verenigingen meer uren zouden willen afnemen.

Tot slot heeft BHZ aangegeven dat de verenigingen in Haarlem de beschikking hebben over eigen clubruimte, naast het zwembad. Dit wordt als een essentieel onderdeel gezien van het verenigingsgevoel en de clubbinding. BHZ en de individuele verenigingen hechten grote waarde aan deze voorziening wanneer sprake is van de komst van een nieuwe zwemvoorziening.

5.3 Zwemlesaanbieders

Twee van de vier zwemlesaanbieders gevestigd in Haarlem zijn ondervraagd voor dit onderzoek⁵. Deze zwemlesaanbieders geven aan meer capaciteit in de openbare zwembaden te willen huren. Ze geven aan geen wachtlijsten te hebben, maar kennen wel een gestage groei. Uitbreiding van uren in de openbare zwembaden zou voor hen meer mogelijkheden tot groei betekenen. Het is hierbij van belang dat er op primetime tijden ook uren beschikbaar komen. Nu zijn de primetime uren veelal opgevuld door verenigingen en zwemlessen van SRO zelf. De aanbieders hebben het gevoel dat verenigingen de voorkeur krijgen boven commerciële aanbieders. Ook op het gebied van exploitatie geven de aanbieders aan een grotere rol te willen spelen. Nu zijn de twee openbare overdekte zwembaden en het buitenbad de Houtvaart in beheer van SRO. De partijen geven aan mee te willen denken over andere mogelijkheden tot exploitatie.

5.4 Conclusie

De spreiding van de twee zwembaden en de karakters die de twee zwembaden hebben, passen volgens SRO goed bij de verdeling in de stad. SRO is ook tevreden over het activiteitenaanbod in de twee zwembaden. Enkel op de primetime uren zien zij knelpunten in het aanbod van instructiezwemmen en de vraag naar verenigingszwemmen. Het zou voor hen een oplossing zijn om meer te kijken naar verschillende activiteiten die tegelijkertijd in het zwembad plaatsvinden. Voor de toekomst zien zij graag een combicomplex bij het Boerhaavebad, waar ook sporthallen bij aanwezig zijn. Voor het noorden van de stad zou een 25 x 21 meter zwembad, met instructiebad en aparte leslokalen, gewenst zijn.

⁵ De zwemlesaanbieders die voor dit onderzoek zijn benaderd zijn: Krassport, Zwemschool de Drijver en Zwemschool 't Spaarnehuys. Kenamju Sport & Health Center is pas in een later stadium bij het onderzoek betrokken.

De verenigingen zijn tevreden met de huidige capaciteit aan zwemwater voor de verenigingsactiviteiten, maar de faciliteiten zijn verouderd. Ook is een ander type badwater gewenst om prestaties op een hoger niveau waar te kunnen maken. Dit zit dus niet zozeer in een onvoldoende aan capaciteit, maar meer in de indeling van de huidige capaciteit. Voor instructiezwemmen geven zij wel aan dat er te weinig capaciteit beschikbaar is. De wachtlijsten voor instructiezwemmen bij de verenigingen is gemiddeld een jaar. De meeste verenigingen willen extra zwemwater huren om de lengte van de wachtlijst te verminderen. Daarnaast geven meerdere verenigingen ook aan dat als er badwater beschikbaar komt op primetime uren, meer te willen gaan huren. In de gewenste situatie wil een aantal verenigingen circa twee tot tien uur meer huren. Het gaat daarbij wel om het zwemwater tijdens primetime uren tussen 15:30-19:00 uur.

De verenigingen vinden de huidige spreiding van de zwembaden in Haarlem voldoende. De reistijd en bereikbaarheid van de accommodaties is goed. BHZ vindt dat, in geval van nieuwbouw, twee scenario's goed mogelijk zijn. Zowel het scenario waarbij er twee accommodaties (in Noord en Zuid) zijn, als het scenario van één centrale accommodatie. Belangrijk is wel dat de kwaliteit van de voorziening(en) uitstekend is. Tot slot vindt BHZ dat, in geval van nieuwbouw, het zwemwater functioneler kan worden ingezet.

De twee zwemlesaanbieders die zijn gesproken geven aan meer uren zwemwater in de openbare zwembaden in Haarlem te willen huren. Zo kunnen zij verder uitbreiden. Het is van belang dat deze uren dan ook op primetime tijden beschikbaar zijn. Dit is door de roostering van de zwembaden nu niet mogelijk.

6. Conclusie en aanbevelingen

De gemeente Haarlem heeft gevraagd om inzicht in de behoefte aan overdekt zwemwater naar 2028. Daarbij hebben zij de vraag gesteld:

Is op basis van demografische trends voor Haarlem (naar 2028) en de sporttechnische eisen van de sportbonden extra zwemwater nodig of kan worden volstaan met de huidige zwemwatercapaciteit in de twee binnenzwembaden om aan de behoefte van de Haarlemse burgers en verenigingen te voldoen?

Het Mulier Instituut heeft samen met TREEM deze vraag beantwoord door middel van analyse van bevolkingsgegevens, cijfers met betrekking tot sportdeelname, gegevens die zijn aangeleverd door de zwembaden, gegevens verkregen bij andere zwembaden en gesprekken met zwembadmanagers, verenigingen en zwemlesaanbieders. Hierbij is ook gekeken naar de notitie die de gemeente Haarlem heeft opgesteld over verschillende modellen voor het gebruik van zwemwater.

6.1 Samenvatting per activiteit

In deze samenvatting wordt per activiteit (instructiezwemmen, schoolzwemmen, verenigingszwemmen, banenzwemmen, recreatief zwemmen en doelgroepenzwemmen) gekeken naar de huidige situatie en de verwachtingen en wensen voor de toekomst, uitgaande van gelijkblijvende deelnamepercentages (tenzij anders vermeld).

Instructiezwemmen

Instructiezwemmen is voor het Boerhaavebad en De Planeet de belangrijkste activiteit qua bezoekaantallen. In de openbare zwembaden geven SRO, verenigingen en één commerciële zwemschool zwemles. Daarnaast wordt door twee zwemscholen op drie eigen locaties zwemles gegeven. Dit leidt tot een totale capaciteit van 1555 m² zwemwater die nu wordt gebruikt voor zwemles (1305 m² zonder het recreatiebad in het Boerhaavebad). De vergelijkbare gemeenten in dit onderzoek hebben gemiddeld wat meer zwemwater beschikbaar voor zwemles in de openbare zwembaden. Naar de toekomst toe groeit de bevolking van Haarlem. De leeftijdsgroep kinderen blijft een gelijk aandeel behouden ten opzichte van de huidige bevolking. Dit betekent dat deze groep tot 2028 met zo'n 4 procent stijgt. SRO geeft aan dat in de programmering met name knelpunten zitten op de primetime uren waarop zwemles en verenigingszwemmen gepland zijn. Ook de verenigingen en zwemlesaanbieders zouden op deze tijden meer uren willen huren. Bij verenigingen gaat het met name om hun wachtlijsten voor instructiezwemmen weg te werken. Zwemlesaanbieders willen de capaciteit uitbreiden om verder te kunnen groeien.

Schoolzwemmen

Naast instructiezwemmen wordt in Haarlem ook schoolzwemmen aangeboden. Schoolzwemmen heeft in Haarlem niet het doel om een zwemdiploma te behalen, maar wordt gegeven in de vorm van natte gymles. SRO geeft aan dat schoolzwemmen een positief effect heeft op het aantal kinderen dat zij bij recreatief zwemmen en instructiezwemmen in het bad zien. Schoolzwemmen wordt nog niet op alle scholen aangeboden. Sinds 2012 is een stijgende lijn te zien in de deelname. De verwachting is dat deze stijgende lijn geleidelijk aan doorzet. Wat betreft leerlingprognoses wordt verwacht dat in 2028 in Haarlem 8 procent meer basisschoolleerlingen zijn. Dit betekent dat meer beroep zal worden gedaan op de capaciteit die beschikbaar is voor schoolzwemmen. Het 6-baans 25-meterbad in De Planeet heeft nog mogelijkheden tussen 12:00-17:00 uur overdag.

Verenigingszwemmen

Verenigingszwemmen kent de meeste uren zwemwaterhuur van alle activiteiten in het zwembad. In De Planeet is het de belangrijkste activiteit qua gehuurde uren. Daarnaast is het de tweede grootste activiteit qua bezoekaantallen. Wel moet hieraan worden toegevoegd dat tijdens de verenigingsuren ook zwemwater wordt benut ten behoeve van instructiezwemmen, recreatiefzwemmen en doelgroepenzwemmen. Haarlem kent drie 25-meterbaden die qua oppervlakte geschikt zijn voor verenigingszwemmen, hetgeen neerkomt op een capaciteit van 1087 m². Gekeken naar capaciteit per 100 inwoners, is dit gemiddeld evenveel als in vergelijkbare gemeenten. De verenigingen geven aan dat het ledental op het moment gelijk blijft; er lijken geen grote veranderingen te zijn. Wel geven ze aan dat er voor leszwemmen wachtlijsten zijn doordat op de gewenste uren te weinig capaciteit beschikbaar is. De verenigingen zouden op deze uren meer zwemwater willen huren. Het knelpunt zit hierbij op de primetime uren die vol zitten. Daarnaast voldoen de huidige zwembaden niet voor topsportambities en is voor waterpolo dispensatie voor de lengte van het bad nodig. Hiervoor zou een 35/50-meterbad gewenst zijn, met in totaal minimaal evenveel capaciteit als nu beschikbaar. Wat betreft de leden van de verenigingen geven de verenigingen aan dat het belangrijk is dat de zwembaden goed over de stad gespreid blijven.

Verenigingszwemmen wordt door zowel kinderen als volwassenen uitgevoerd. Wat betreft toekomstverwachtingen is te zien dat de inwoneraantallen van beide leeftijdsgroepen stijgen naar 2028. Met in het achterhoofd de daling van de zwemdeelname en het bondslidmaatschap aan de KNZB en de NOB, en het feit dat verenigingen geen stijging van de ledenaantallen verwachten, is het niet de verwachting dat voor verenigingen meer zwemwater nodig is, buiten het gebrek aan capaciteit dat nu door de verenigingen al wordt aangemerkt. Wensen voor de toekomst zitten met name in het feit dat de accommodaties nu verouderd zijn en in de toekomst de nieuwe/gerenoveerde accommodatie aansluit bij de gezondheids- en hygiëne-eisen van zwembaden en dat een zwemwatertemperatuur van onder de 28 graden van belang is. Dit is nu in het 5-baansbad van De Planeet niet het geval. Daarnaast geven verenigingen aan het belangrijk te vinden dat een clubruimte kan blijven bestaan vanwege de binding met de vereniging.

Banenzwemmen

Banenzwemmen is een van de kleinere activiteiten die momenteel in de openbare overdekte zwembaden wordt aangeboden. Zowel qua het aantal uur dat het geprogrammeerd is, als in het aantal bezoeken. Wel is het een activiteit met een stijgend bezoekaantal. SRO geeft aan dat het banenzwemmen op dit moment goed verloopt, maar dat er wel de wens is om dit vaker aan te kunnen bieden. Idealiter zou volgens SRO op ieder moment van de dag banenzwemmen mogelijk moeten zijn. Wat betreft de bevolkingsprognoses stijgt het aandeel volwassenen, maar dit stijgt niet zo hard als de jongeren en ouderen. De zwemdeelname neemt af. De behoefte aan banenzwemmen wordt in de stad dus niet direct groter. Op het moment is niet duidelijk wat de behoefte aan banenzwemmen is. Hierdoor kan enkel op het oordeel van SRO worden ingegaan waarin zij aangeven dat er behoefte is om banenzwemmen op meer verschillende tijdstippen aan te bieden. Doordat het schoolzwemmen en het verenigingszwemmen momenteel niet gemakkelijk met banenzwemmen kan worden gecombineerd, is dit niet mogelijk. De wens is om een configuratie aan zwembaden te hebben waar meer mogelijkheid is om banenzwemmen aan te bieden. Hierbij valt te denken aan een breder zwembad.

Recreatiefzwemmen

Recreatief zwemmen is met name in het Boerhaavebad een belangrijke activiteit. Het Boerhaavebad kent naast het wedstrijd bassin waarin ook recreatief zwemmen wordt aangeboden een apart zwembassin gericht op recreatiefzwemmen van 250 m². SRO geeft aan dat deze activiteit inwoners uit

heel Haarlem trekt. De verwachting op basis van de bevolkingsprognoses en de zwemdeelname is dat niet direct meer vraag aan recreatiefzwemmen zal ontstaan, maar uit de beoordeling van SRO blijkt wel dat het recreatief zwemmen in de stad een belangrijke functie heeft. Ondanks dat in de omgeving van Haarlem ook veel zwembaden met een duidelijke recreatieve functie zijn gevestigd. Hierdoor is de wens om het recreatief zwemmen te laten bestaan in de vorm zoals deze nu is.

Doelgroepenzwemmen

Doelgroepenzwemmen is een vrij brede activiteitengroep die qua uren in de programmering en qua bezoekersaantallen vrij klein is. SRO verzorgt het doelgroepenzwemmen in het Boerhaavebad en verenigingen verzorgen dit in De Planeet. Er worden in Haarlem met name traditionele doelgroepenactiviteiten aangeboden, zoals aquarobics en ouderenzwemmen. Volgens SRO is er nog ruimte in de programmering voor meer doelgroepenactiviteiten, alleen niet op primetime uren. Qua bevolkingsontwikkeling is het met name interessant om naar de leeftijdsgroep ouderen te kijken. Deze leeftijdsgroep stijgt het hardst, met name in de wijk Schalkwijk waar het Boerhaavebad gelegen is. Hier zijn mogelijkheden om buiten de primetime uren om meer doelgroepenzwemmen aan te bieden.

6.2 Beantwoording onderzoeksvragen

In de inleiding is een centrale vraag opgesteld en zijn vier deelvragen gespecificeerd. In deze paragraaf zullen eerst de vier deelvragen worden beantwoord, waarna een antwoord op de centrale vraag van het onderzoek zal worden gegeven.

Deelvraag 1: Hoe ziet de programmering en bezetting van de Haarlemse baden eruit? Waar komen de bezoekers van Haarlemse zwembaden vandaan?

De twee Haarlemse openbare zwembaden kennen ruime openingstijden en een breed aanbod aan activiteiten. De programmering van de baden is vrij vol. Alleen in De Planeet zijn tussen 12.00 en 17.00 uur nog uren beschikbaar in het 6-baans 25-meterbad. De twee zwembaden kennen een monofunctionele programmering. Dit betekent dat geen activiteiten gelijktijdig in één bassin plaatsvinden. Dit heeft gevolgen voor activiteiten als banenzwemmen en doelgroepenzwemmen. Deze activiteiten kunnen door het aanbod aan leszwemmen en verenigingszwemmen op deze tijden niet op primetime worden verzorgd.

Van de 378 uur dat de Haarlemse bassins worden gebruikt, wordt 118 uur (ruimt 30%) ingezet voor verenigingsactiviteiten. Waarbij vermeld moet worden dat de verenigingen tijdens deze uren ook instructiezwemmen aanbieden. Qua uren is dit de grootste activiteit. Recreatief zwemmen en instructiezwemmen (inclusief uren van de verhuur aan commerciële zwemlesaanbieder) worden daarna het meest georganiseerd. Nog geen 10 procent van de tijd is zwemwater voor doelgroepenactiviteiten beschikbaar.

De Haarlemse overdekte zwembaden hebben de afgelopen twee jaar ruim 400.000 bezoeken per jaar ontvangen. Op basis van het bezoekersaantal kan worden geconcludeerd dat instructiezwemmen, recreatief zwemmen en verenigingsactiviteiten qua bezoekersaantal de grootste activiteiten zijn. De activiteiten schoolzwemmen, banenzwemmen en doelgroepenactiviteiten kennen een veel lager bezoekersaantal. Uit de programmering is al gebleken dat deze activiteiten het minst worden aangeboden en dat voor banenzwemmen en doelgroepenactiviteiten in de avonduren slechts beperkt ruimte is.

Met name in het centrum van Haarlem en in het zuiden van de gemeente zijn mensen minder vaak abonneementhouder van de overdekte zwembaden. In het westen van de stad zijn mensen vaker abonneementhouder. Inwoners in het stadsdeel Zuid-West moeten gemiddeld het verste reizen naar het zwembad. Dit lijkt geen belemmering te zijn om wel een abonnement bij de zwembaden te hebben. In Haarlem is de gemiddelde afstand naar een zwembad 1,9 kilometer. Dit ligt onder het landelijk gemiddelde van 2,3 kilometer.

Deelvraag 2: Wat is de huidige en toekomstige (2028) vraag naar overdekt zwemwater in zowel kwantitatieve als kwalitatieve zin en daarbij horende voorzieningen voor zweminstructie, schoolzwemmen, zwemsport en actieve zwemrecreatie (doelgroepen zwemmen, banenzwemmen, warmwateractiviteiten) in de gemeente Haarlem, rekening houdend met de sporttechnische eisen van de sportbonden en het antwoord op vraag 1?

Huidige vraag

De huidige vraag naar zwemwater komt op het moment voornamelijk uit het noorden en westen van de gemeente, wanneer de vraag is gerelateerd aan het aantal abonneementhouders van de zwembaden. Mensen in centrum en het zuiden van de gemeente zijn minder vaak abonneementhouder. Een abonnement hebben hangt niet samen met de reisafstand naar het zwembad. Bewoners in het centrum en het zuiden van de gemeente hoeven niet verder te reizen dan de bewoners van het noorden of westen van de gemeente.

De vraag naar verenigingszwemmen is volgens vier van de vijf benaderde verenigingen in dit onderzoek momenteel licht stijgend. Dit komt niet overeen met het landelijke beeld dat het verenigingszwemmen afneemt. Verenigingen geven aan momenteel tussen de twee tot tien uur meer in de zwembaden af te willen nemen, voornamelijk op de primetime uren. Dit is momenteel niet mogelijk. De verenigingen geven ook aan een topsportambitie te hebben. Hiervoor is een zwembad van andere afmetingen gewenst (35/50 meter lang). Momenteel geeft de KNZB dispensatie aan de waterpolovereniging om wedstrijden te spelen in een 25-meterbad; bij nieuwbouw zou dergelijke dispensatie niet meer worden gegeven.

Wat betreft instructiezwemmen zijn vraag en aanbod bij SRO en de zwemscholen in evenwicht. De wachtlijsten zijn bij deze partijen kort of niet aanwezig. Verenigingen geven op het gebied van instructiezwemmen aan grote wachtlijsten te hebben van gemiddeld een jaar. Op het gebied van schoolzwemmen is de afgelopen jaren een stijging in het aantal scholen te zien. Er zijn steeds meer scholen die kiezen om deel te nemen aan het nieuwe schoolzwemprogramma dat in 2012 is opgestart.

SRO spreekt ook van een latente vraag naar zwemwater doordat momenteel op de gewenste tijden geen uren meer beschikbaar zijn. Daarnaast zorgt vernieuwing van een zwembad ook voor nieuwe vraag. SRO benoemt ook nog enkele specifieke groepen met een vraag naar zwemwater, namelijk: CIOS Haarlem, Kennemerlandgasthuis en het speciaal onderwijs.

Toekomstige vraag

De landelijke zwemdeelname is de afgelopen jaren dalend. De verwachting is dat deze daling licht doorzet. De gemeente Haarlem kent een bevolkingsgroei tot 2028 van 4 procent. Deze stijging is te zien over alle bevolkingsgroepen, maar met name de bevolkingsgroep ouderen stijgt hard. Vanuit deze groep is dus de verwachting dat er meer vraag komt naar doelgroepen zwemmen gericht op ouderen, aangezien de bevolking naar verwachting harder stijgt dan dat de zwemdeelname daalt.

In de wijk Schalkwijk is ook een stijging van de groep jongeren onder de 20 jaar te zien. Bij een stijging van deze groep komt meer vraag naar met name leszwemmen en verenigingszwemmen. Daarnaast geven de leerlingenprognoses aan dat het aandeel leerlingen op de basisschool naar 2028 zal stijgen met 8 procent. Dit zal betekenen dat er meer leerlingen aan schoolzwemmen zullen deelnemen. Daarnaast is ook een stijgende lijn te zien in het aantal scholen dat deelneemt. Dit leidt tot meer vraag naar schoolzwemmen.

De zwemlesaanbieders geven ook aan in de toekomst (meer) gebruik te willen maken van de openbare zwembaden in Haarlem om hun klantenbestand uit te kunnen breiden. Momenteel huren zij zwemwater op andere plaatsen of kunnen zij niet de gewenste grootte van de zwemschool bereiken.

Deelvraag 3: Hoe sluit deze vraag aan bij het huidige aanbod en bij de huidige programmering, en welke knelpunten doen zich hierin voor?

Binnen de huidige vraag zijn in de programmering van de zwembaden enkele knelpunten. Deze knelpunten bevinden zich op de primetime uren (15:30-19:00 uur). Zowel voor het verenigingszwemmen als voor het instructiezwemmen is de wens om meer uren in de openbare zwembaden te gebruiken. Daarnaast wordt het doelgroepenzwemmen nu weinig aangeboden, met name in de avonden. Bij de wens om het doelgroepenzwemmen uit te breiden voor bijvoorbeeld de groeiende oudere bevolking, komt SRO momenteel zwemwater tekort.

SRO geeft daarbij aan een wens te hebben om banenzwemmen op alle momenten van de dag aan te kunnen bieden. Dit is in de huidige programmering niet mogelijk, omdat de partijen die het zwemwater huren het volledige zwembad huren. De programmering zou multifunctioneel moeten worden en een grotere capaciteit is wenselijk om alle partijen (verenigingen en leszwemmen) dan voldoende zwemwater aan te kunnen bieden.

Deelvraag 4: Welke zwembadconfiguraties voorzien in de actuele en toekomstige behoefte aan overdekte zwemvoorzieningen in de gemeente Haarlem, kijkend naar configuraties in vergelijkbare steden, en hoe verhouden die zich tot het model dat is aangedragen in de notitie van 1 juni 2017.

De gemeente Haarlem wordt aanbevolen om met het multifunctionele model naar de toekomst van de zwembaden te kijken. De zwembaden in hun huidige vorm worden als passend gezien bij het karakter van de wijk waarin deze liggen. De Planeet als sport- en instructiebad en het Boerhaavebad als voorziening gericht op recreatie. SRO geeft aan dat de recreatieve functie van het Boerhaavebad belangrijk is om binnen de gemeente te behouden. De bezoekcijfers op deze functie lopen wel terug.

Wat betreft spreiding is het wenselijk om in de gemeente Haarlem twee zwembaden te behouden. De gemiddelde afstand in Haarlem tot het zwembad is nu 1,9 kilometer. Dit is minder dan het landelijk gemiddelde van 2,3 kilometer. Het is wel zo dat bewoners uit Zuid-West door de indeling van de stad met 2,6 kilometer gemiddeld al verder moeten reizen. Daarnaast wordt in de gemeente Haarlem schoolzwemmen aangeboden. Voor scholen is de reistijd vaak een reden om schoolzwemmen liever niet aan te bieden, doordat het veel tijd in het lesprogramma in beslag neemt. Het is daarom van belang dat de zwembaden een goede spreiding blijven houden om het schoolzwemmen optimaal aan te kunnen bieden. Steden van gelijke grootte als de gemeente Haarlem kennen vaak twee of drie zwembaden om zo te kunnen voldoen aan voldoende aanbod met een goede spreiding over de gemeente.

Centrale vraag: Is op basis van demografische trends voor Haarlem (naar 2028) en de sporttechnische eisen van de sportbonden extra zwemwater nodig of kan worden volstaan met de huidige zwemwatercapaciteit in de twee binnenzwembaden om aan de behoefte van de Haarlemse burgers en verenigingen te voldoen?

De huidige behoefte zit met name op de beschikbare primetime (15:30-19:00 uur) uren. Op deze uren komen het leszwemmen en verenigingszwemmen in de knel en is er geen ruimte om banenzwemmen en doelgroepenzwemmen te organiseren. Hiervoor zou extra capaciteit wenselijk zijn. Hierbij kan gedacht worden aan een extra doelgroepenbad bij het Boerhaavebad, om zo ook doelgroepenactiviteiten op primetime uren aan te bieden en meer capaciteit beschikbaar te hebben voor het leszwemmen.

Voor De Planeet spelen met name ook de sporttechnische eisen die belangrijk zijn voor de verenigingen een rol. Het 5-baansbad in De Planeet is momenteel te warm (29 graden). Bij nieuwbouw/renovatie is het van belang om goed te kijken naar de luchtbehandeling in het bad. Daarnaast is de wens om de capaciteit anders in te delen, zodat het zwembad beter geschikt wordt voor sport op hoger niveau (zie bijvoorbeeld de huidige dispensatie voor waterpolo). Daarnaast geeft SRO aan meer badwater beschikbaar te willen hebben voor banenzwemmen. Voor deze wensen zou een 35/50-meterbad wenselijk zijn.

Gelet op de demografische trends in Haarlem is het niet de verwachting dat buiten de huidige behoeftes meer behoefte aan zwemwater komt. Haarlem kent een bevolkingsgroei naar 2028 van 4 procent. Omdat de zwemdeelname in Nederland daalt en deze bevolkingsgroei voor een groot deel ten gunste komt van de groep 65-plus, is niet de verwachting dat extra capaciteit nodig is. Daarnaast geven verenigingen aan de afgelopen jaren een constant ledental te hebben en geeft SRO aan dat ze nog mogelijkheid hebben om te groeien op het gebied van leszwemmen, schoolzwemmen en doelgroepenzwemmen.

6.3 Wensen voor de toekomst

Op basis van de bovenstaande samenvatting per activiteit en op basis van overige wensen die in de gesprekken met de verschillende stakeholders zijn uitgesproken, is per stakeholder nog even kort weergegeven wat de wensen qua zwemwater ten aanzien van de toekomst zijn.

SRO Kennemerland heeft niet veel veranderingen ten aanzien van de toekomst. Met name een update van de zwembaden ten opzichte van de huidige oude gebouwen en installaties is van belang. Voor het Boerhaavebad zou de voorkeur uitgaan naar een combinatiecomplex van zwembaden en sporthallen, aangezien de sporthallen in dit gebied ook aan vervanging toe zijn. Daarnaast zou een doelgroepenbad in dit zwembad wenselijk zijn door de vraag vanuit het ziekenhuis en vanuit het speciaal onderwijs naar zwemwater. Voor De Planeet zou een 25 x 21 meter zwembad wenselijk zijn met doelgroepenbad en leslokalen, zodat alle partijen in het zwembad voldoende capaciteit en mogelijkheden hebben.

De verenigingen geven aan de spreiding van de huidige baden voldoende te vinden, maar een update van de zwembaden of nieuwbouw van belang te vinden doordat de accommodaties sterk verouderd zijn. Daarnaast geven zij aan dat de huidige configuratie niet geschikt is voor topsportambities. Ook is er momenteel dispensatie voor de waterpolo. Een 35/50-meterbad bij De Planeet zou voor deze situatie wenselijk zijn. De wens van de verenigingen is om in ieder geval binnen de gemeente niet minder

capaciteit voor de zwemsport te krijgen. BHZ heeft daarnaast aangegeven open te staan voor een rol van de verenigingen in de exploitatie van toekomstige zwemaccommodaties.

Zwemlesaanbieders willen over meer zwemwater beschikbaar voor leszwemmen in de openbare zwembaden. Een grotere capaciteit van de openbare zwembaden op primetime uren is daarvoor gewenst. Daarnaast geven de zwemlesaanbieders aan een rol te kunnen spelen in de exploitatie van de zwembaden, mocht de gemeente daar verandering in willen zien.

6.4 Aanbevelingen

Het Mulier Instituut en TREEM bevelen aan om met het multifunctionele model⁶ naar de toekomst te kijken. Hierbij moet de mogelijkheid worden verkend van verbouwing/vernieuwing van de twee huidige openbare zwembaden. De karakters van de huidige zwembaden sluiten goed aan bij de wensen. Wel zijn vernieuwingen gewenst ten opzichte van de beschikbare capaciteit en de indeling van deze capaciteit en zijn de huidige accommodaties sterk verouderd.

Wat betreft de huidige locatie van De Planeet is het gewenst dat een nieuw/vernieuwd zwembad niet meer uit twee 25-meterbaden bestaat, maar uit één zwembad met bij voorkeur de lengte 35/50 meter, in verband met de topsportambities en één instructiebad. Dit maakt de functionaliteit van het zwemwater beter geschikt voor de doeleinden waarvoor het wordt gebruikt. Wat betreft het Boerhaavebad heeft SRO Kennemerland B.V. de wens om het recreatiebad en een 25-meterbad te behouden en een (warm) instructiebad aan het zwembad toe te voegen. Doordat in de omgeving van Haarlem al veel recreatieve mogelijkheden zijn met betrekking tot zwemmen, bevelen het Mulier Instituut en TREEM aan om burgers van Haarlem te ondervragen over hun recreatief gebruik van zwembaden, met name ook gericht op gebruik van zwembaden buiten de gemeente.

⁶ Het multifunctionele model houdt in dat naast functioneel gebruik van zwemwater ook passieve zwemrecreatie wordt toegevoegd aan de functies van het zwembad.

Referenties

Gemeente Haarlem (2017). *Doorbouwen aan een (t)huis. Woonvisie 2017-2020*. Haarlem: Gemeente Haarlem.

Gemeente Haarlem (2017). *Notitie zwemaccommodatiebeleid Haarlem 2028*. Haarlem: Gemeente Haarlem.

Poel, H. van der & Wezenberg-Hoenderkamp, K. & Hoekman, R. (2016). *Sportaccommodaties in Nederland*. Utrecht: Mulier Instituut.

SRO Kennemerland B.V. (2016). *Plan Schoolzwemmen. Schoolzwemmen Haarlem 2016-2017*. Haarlem: SRO Kennemerland B.V.

Bijlage 1: notitie gemeente Haarlem zwemwaterbehoefte

Aanleiding

Op dit moment beschikt de gemeente Haarlem niet over een accommodatiebeleid voor de toekomst van de Haarlemse openbare zwembaden. Gelet op de gedateerde functionaliteit en de technische levensduur van de overdekte zwemaccommodaties, is het opstellen van een nieuw beleidskader zwemmen 2018-2028 gewenst.

Wat hebben we tot dusver onderzocht?

Er is door afdeling Vastgoed een conditiemeting uitgevoerd naar de bouwkundige conditiestaat van de binnenzwembaden (inclusief technische staat van de installaties) gerelateerd aan de functionaliteiten in deze zwembaden (De Planeet en het Boerhaavebad) voor de komende 10 jaar. Hieruit blijkt dat de huidige conditiestaat de komende 10 jaar met het geplande MJO gehandhaafd kan blijven. Op basis van deze conclusie is de vervangingsvraag (sloop/nieuwbouw zwembad) dan wel inkrimping van het aanbod naar één binnen zwembad niet eerder aan de orde dan in 2028.

Wat wordt gevraagd aan het Mulier Instituut?

Maar om inzicht te krijgen wat er in 2028 moet gebeuren is er inzicht nodig in de behoefte aan zwembadwater in de nulsituatie (2017) en in de situatie in 2028 rekening houdend met de demografische ontwikkelingen in Haarlem. De impact van de bevolkingsgroei op de behoefte aan zwembadwater in 2028 is bepalend voor keuzes uit de scenario's:

- A. Nieuwbouw zwembad(en)
- B. Renovatie zwembad(en)
- C. Multifunctionele nieuwbouw zwembad met een combi sportzalen (hal)
- D. Afstoten zwembad: van 2 naar 1 groter zwembad

Onderzoeksvraag is:

Is er op basis van demografische trends voor Haarlem (naar 2028) en de sporttechnische eisen van de sportbonden extra zwemwater nodig of kan worden volstaan met huidige beschikbare zwemwatercapaciteit in de twee binnenzwembaden om te voldoen aan de behoefte van de Haarlemse burgers en verenigingen?

Belangrijke deelvragen in het onderzoek zijn:

1. Wat is het huidig aanbod/programmering (soort bad /activiteiten etc.) met bijhorende bezetting van diverse gebruikersgroepen?
2. Wat is de toekomstige behoefte voor programmering in de zwembaden vertaald naar toekomstige bezetting gebruikersgroepen en de impact hiervan op de behoefte zwembadwater (2028)?
3. Wat is de spreiding en ligging van de twee zwembaden in relatie tot het voedingsgebied van de gebruikersgroepen (bijv. ouderen, ligging scholen i.v.m. natte gymlessen etc.)?

Gerelateerd aan de takendiscussie over wat de lokale overheid voor zwemaanbod dient te bieden en de inrichting hiervan voor de zwembaden de volgende vragen:

4. Welke varianten/modellen zwemaanbod kent het Mulier Instituut uit haar ervaring bij projecten bij gemeenten?
5. Hoe staat het antwoord op vraag 7 in relatie tot door ons geïnventariseerde modellen zwemaanbod (zie bijlage x)?
6. BENCHMARK: Hoe verhoudt het huidig zwemaanbod (model) in Haarlem zich qua faciliteiten tot de veranderde vraag landelijk zowel in kwantitatief als kwalitatief opzicht? Zijn er vergelijkbare gemeenten qua inwoneraantallen van ca 150.000 inwoners?

Gebaseerd op de uitkomst van behoefte toekomstig zwembadwater (2028) en antwoorden op bovenstaande vragen 1 t/m 6 de slotvraag:

7. Welk zwemaanbod model adviseert het Mulier Instituut?

Wat kunnen we aanleveren?

Huidige conditiemeting van de twee binnen zwembaden (nulmeting).

De demografische ontwikkelingen 2018-2028 (toename Haarlemse bevolking/zwemmers), reeds door Mulier Instituut gebruikt voor rapport "Ruimte voor Binnensport in Haarlem".

De exploitatie van de zwembaden is ondergebracht bij **SRO Kennemerland BV**. Bij de bedrijfsleider zwembaden Haarlem en zijn manager Sport & Zwembaden zijn via interview(s) gegevens op te vragen over bvo m² zwembadwater, de programmering, bezetting gebruikersgroepen, exploitatie, ervaringen met diverse vormen zwemaanbod.

Daarnaast zijn gesprekken met leden uit de klankbordgroep zwemverenigingen een optie om de ervaringen van de **verenigingen** mee te nemen in het rapport. Contactpersoon hiervoor is de heer Kramer.

Tijdspad

We willen het rapport naar de behoefte zwembadwater (2028) in Haarlem eind juni/begin juli 2017 ontvangen. Het voornemen is namelijk om begin 2018 de raad te laten besluiten over het zwemaccommodatiebeleid 2018-2028. Hierin is o.a. opgenomen de behoefte aan zwembadwater in 2028 (= dit onderzoek), de locatieonderzoeken voor te ontwikkelen accommodaties (scenario's A t/m D) en het benodigde investeringsbudget (inclusief exploitatiebegroting). Om begin 2018 te halen zal het bestuurlijke traject uiterlijk november 2017 moeten starten. Het zwemaccommodatiebeleid willen we onder de aandacht brengen bij de gemeenteraadsverkiezingen.

Bezoekcijfers 2016

Zwembad	m ² zwemwater	KPI per jaar		Realisatie 2016	Realisatie 2015
Boerhaavebad	713	260 bezoekers / m ² =	185.380	231.534	229.684
De Planeet	688	(260-30) bezoekers / m ² =	158.240	184.579	216.689

BIJLAGE x Modellen zwemaanbod

Op basis van het bestaande gemeentelijk beleid (het faciliteren van zwemgelegenheden waarin zowel de onderwijs-, sport- en recreatiefuncties centraal staan) en de te verwachten uitkomst van de nadere analyses van de vraag - zowel in kwalitatief als kwantitatief opzicht - is een aantal modellen voor een nieuw (overdekt) zwembadbeleid te formuleren:

1. Handhaven van het bestaande aanbod zowel qua vormgeving als faciliteiten

Dit model gaat ervan uit dat de bestaande twee overdekte zwembaden dusdanig gerenoveerd en onderhouden worden dat de levensduur met tenminste 20 jaar verlengd wordt. Aan de kwaliteit en omvang van het aanbod zullen geen veranderingen plaatsvinden. Dit model kan in de beleidsafwegingen gehanteerd worden als het referentiemodel (= handhaven bestaand beleid).

2. Basismodel

Vanaf het moment dat gemeentelijke overheden het zwemonderwijs als ‘eigen gemeentelijke taak’ massaal naar zich toe trokken ontstonden er gemeentelijke zwemaccommodaties waarin het onderwijs, zweminstructie, sport en actieve zwemrecreatie als basisfuncties onderscheiden werden. Zwembad De Planeet is een voorbeeld van een accommodatie die past in dit model.

In dit model worden de capaciteit en kwaliteit afgestemd op de eisen en behoeften die een rol spelen bij de volgende activiteiten;

- Zweminstructie
- Schoolzwemmen
- Zwemsport
- Actieve zwemrecreatie (doelgroepenzwemmen, banenzwemmen, warmwateractiviteiten)

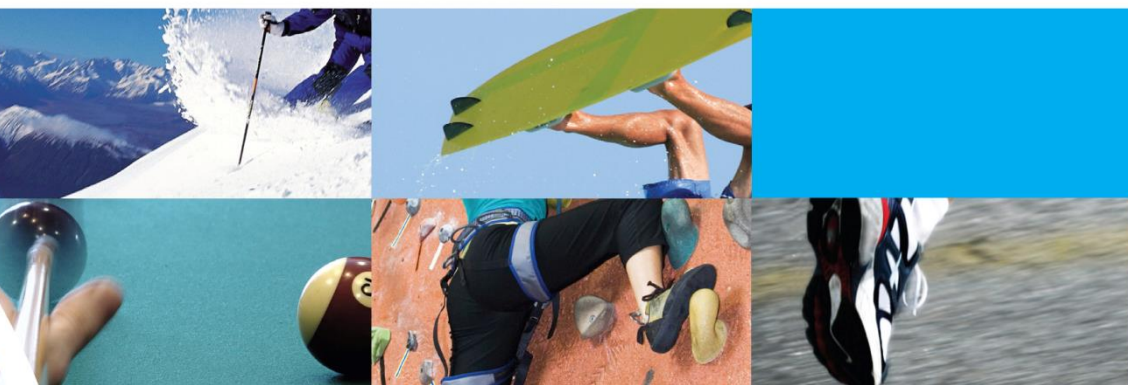
3. Multifunctioneel model

Vanaf de jaren tachtig van de vorige eeuw hebben vele gemeenten - in navolging van de particuliere recreatiemarkt - de functie ‘passieve zwemrecreatie’ aan hun accommodatiebeleid toegevoegd. In Haarlem is het Boerhaavebad hiervan een (bescheiden) voorbeeld.

In dit model worden de capaciteit en kwaliteit afgestemd op dezelfde eisen en behoeften zoals die bij het basismodel gelden met daaraan toegevoegd de faciliteiten die gekoppeld zijn aan de functie ‘passieve zwemrecreatie’. Met dit laatste wordt een vorm van zwemrecreatie bedoeld die vooral gericht is op voorzieningen in en rond het water waarmee bezoekers zich (passief) vermaken (bijv. glijbaan, whirlpool e.d).

Voor zowel model 2 als 3 geldt dat er twee varianten aan de orde zijn, namelijk de concentratie- (= 1 accommodatie) en spreidingsvariant (= 2 accommodaties). Daarnaast kan elk model/variant uitgebreid worden met een andere (overdekte) sportfaciliteit.

Alleen als het overdekte zwembad ingezet wordt ten behoeve van het bewegingsonderwijs in de vorm van ‘natte gymnastiek’ speelt formeel het criterium van afstand/bereikbaarheid. Hoewel bij alle andere activiteiten de afstand tot de voorziening een rol speelt, geldt er ten aanzien van een zwembad daarvoor geen formele regelgeving.

Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl